

Joulupukki

Jouluyö.

On yö niin hiljainen, lauha,
vain välkää tähtien yö.
Ja maassa on taivainen rauha,
kuin odottais ihmettä yö.
Ja palmujen latvat tummat
ne ääneti unelmoi,
ja sävelet uudet ja kummat
läpi ilmojen entenä soi.

On kaupunki Betlehem uneen
taas, vaipunut öisehen,
ei tiedä se kirkastuneen
koko maailman pimeyden.
Ei tiedä se taivahan työstä,
ei lapsesta seimessään,
ei ihmeellisimmästä yöstä —
se on ennalla erheissään.

Vain paimenet valvoissansa
sai kuulla sen sanoman,
sai kuunella kuoroansa
valonenkelten kaiuttavan.
Isän Poikasen ainokaisen
sai nähdä he taivaisen,
joka kärsimysmatkansa maisen
näin alkoi alentuen.

Kera paimenten valvokaamme
— sävel taivahan kuulla mun suo! —
niin seurata heitä saamme
sen siunatun seimen luo.
Run sielumme pohjahan syvään
jää sanoma ylhäinen,
niin riemuhun suureen, hyvään
sydän aukeaa murheinen.

Joului lo.

Joulupukille kirjoittanut *Aleksi Lehtonen.*

Te, rakkaat lapset, olette suurella innostuksella odottaneet joulua. Joulu näet tuo teille paljon iloa. Mutta joului lo ei sentään ole pääasiassa vain kaikessa siinä hupaisuudessa ja hauskuudessa, mitä tämän valoisan kotien ja seurakunnan juhlan viettäminen ulkonaisesti Suomen lapsille tuo. Syvin joului lo on sydämen suuri, kiitollinen ilo siitä, että meille jouluyönä syntyi Vapahtaja, joka on Kristus, Herra. Sillä Jeesuksen syntymän kautta tuli maailmaan suuri ilo siitä, että me ihmislapset nyt saamme olla varmoja Jumalan rakkaudesta meitä kohtaan ja hänen sanomattomasta lahjastaan, kun Jeesuksen kautta saamme olla hänen omia, rakkaita lapsiaan ja periä tämän elämän päätyttyä iankaikkisen elämän Jumalan kirkkaudessa.

Monet Suomen lapset osaavatkin tästä iloita. He ovat oppineet ymmärtämään sen, että koti, vanhemmat, koko ihmeellinen elämä on Jumalan heille antama lahja. He ovat seisseet talven tähtiyössä ja iloinneet siitä, että hekin, maan vähäiset lapsoset, saavat kulkea kohti Jumalan paratiisia ja taivaallista kotia, kauas tähtitarhojen tuolle puolelle. He ovat rukouksessa ehkä varsinkin iltasin kokeneet, kuinka hyvä on uskoa, että Jeesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan veri puhdistaa meidät kaikista synneistä, ja kuinka autuasta on lapsen elää Jumalan antama omantunnon rauha sydämessään.

Tällainen lapsi ymmärtää ja tuntee, että tämä kaikki on joulun Vapahtajan lahja meille. Ja kun hän kasvaa suuremmaksi, ymmärtää hän sen sitä paremmin ja syvemmin. Hänelle käy kuten sille kristitylle runoi-

lijalle, joka ensin lapsena oppi tuntemaan Jeesuksen täynnä jumalallista puhtautta ja kirkkautta, mutta joka ei hänen kärsimystään ja kuolemaansa silloin vielä ymmärtänyt. Nuorukaisena hän sai Jeesukselta korkeimman innostuksen itse pyrkimään kirkkautta kohti ja hylkäämään pahat ja alhaiset voimat, jotka häntä pyrkivät kietomaan. Mutta vasta kypsyneenä miehenä, jolloin hän syntisenä vapisi pyhän tuomarin edessä, koki hän Jeesuksen tuoman armon ja anteeksi-antamuksen. Vasta silloin Jeesuksen risti hänelle kirkastui ja Jeesus tuli hänelle ensimmäiseksi ja viimeiseksi. — Niin käy sinullekin, pieni lukijani, joka jo nyt omistaa Jeesuksen Vapahtajaksesi sillä tavalla kuin sen nyt osaat tehdä. Sinä tulet vielä kerran näkemään, miten maailma on monesti niin paha ja elämäkin toisinaan sängen vaikeaa ja kovaa. Mutta silloin ymmärrät myös yhä selvemmin ja syvemmin, kuinka äärettömän suuren lahjan Jeesus meille soi, kun hän teki meistä Jumalan lapsia. Siitä tulee elämäsi perustus. Tuo lahja maksoi Jeesukselle ristin ja kuoleman. Joulukuusen ristissä on jotain kuvaannollista. Tuo säteilevä kuusi, kaiken joului lon ja jouluonnen paras kuva, nousee ristiltä ja seisoo ristillä. Niin nousee ihmisielun syvin ilo Jumalan rakkaudesta ja armosta Jeesuksen ristin perustuksella.

Lapsukaista, joka oppii jo pienenä Jeesuksesta iloitsemaan, eivät myöhemminkään elämän vaikeudet kukista. Hän tuntee rukouksen tien Jumalan sydämeen. Hänestä tulee Jumalan ihminen, jonka elämä on kuin aamunkoiton hohde, joka valkenee valkenemistaan aina täyteen päivään saakka.

Kasvatussisar.

Joulupukille kuvannut *Rudolf Koivu.*

Mökinmies kulki suvi-iltana työmaalta kotiinsa kohden ja kumartui juomaan puunjuurella olevasta lähteestä. Sitä hänen ei olisi pitänyt tehdä; sillä lähde oli lumottu. Julma lähteen-ukko syöksähti siitä hänen kimppuunsa.

„Armahda toki köyhää miestä“, rukoili mökinmies. „Jos osoitat sääliväisyyttä, palkitsen sen sinulle kiitollisena“.

„Vapautan sinut, jos lupaat minulle sen olennon, joka kotipihassasi tulee ensiksi sinua vastaan“, puhui syvyyden hirviö.

Mökinmies muisti, että Musti oli aina ollut häntä vastassa ensimmäisenä, sääli hiukan uskollista eläintä, mutta suostui kuitenkin ehdotukseen.

Lähestyessään kotia hän näkee veräjällä jonkun olennon liikkuvan, ja hänen sydämensä alkaa sykkiä rauhattomasti. Hän huomaa, ettei siellä olekaan Musti, vaan joku ihmisolento. Kauheata! Sehän on hänen oma tyttärensä.

Hän kulkee horjuen yli pihamaan ja kuistin läpi pirttiin. Siellä hän kohtaa vaimonsa, joka lohduttaa häntä.

„Onhan meillä kasvattitytär, joka on juuri oman tyttäremme ikäinen; miksi emme antaisi häntä lähteenhaltialle?“

Ja aviopuolisot sopivat keskenään siitä, että kasvattitytär oli ensi yönä jätettävä nukkumaan kuistiin, josta lähteen-ukko saa hänet. —

Herättyään seuraavana aamuna alkaa mökin tytär kovin kaivata kasvattisisartaan.

„Minne lienee mennyt metsään vastaksia nou-tamaan“, selittää äiti vieokkaasti.

Tyttö odottelee, odottelee kasvatussisaren palaamista. Mutta häntä ei kuulu vielä aamiaisen aikana, ei puolenpäivän aikana eikä edes iltamyöhälläkään. Kun tyttö aamulla varhain herätessään ei näe kasvatussisarta kotona, hän vaeltaa metsään etsimään toveriansa.

Hän kulkee, kulkee, kyselee puilta, kukkasilta ja kiviltä, tiedustelee oravilta ja linnuilta, olisivatko nämä nähneet hänen kultaista kumppaniansa. Illan lähestyessä etsijä palaa kotiin.

Yöllä ei tyttö saa lainkaan unta. Kadonnut toveri ja ystävä on aina hänen ajatuksissansa. Puoliyön hetkellä huomaa hän, että joku pieni eläin hyppää hänen vuoteellensa. Tarkemmin katsottuansa hän tuntee, että siinä on suuri musta rupisammakko. Tyttö säikähtää aluksi,

(Jatk. 2 lehdessä takana.)

RUNOILIJAKUNINKAALLE ILOKSI

Jutelma J. L. Runebergin sairausvuosilta. Kirjoittanut Hanna Järvi. Kuvittanut A. Halonen.

Porvoon vanhan lukion kolmannen luokan oppilas, reipas Hannu poika, toi kevättukinnosta kotiin hyvän todistuksen. Palkkioksi pojan ahkeruudesta ilmoitti isä ilosanoman, joka oli jo muutamia viikkoja ollut hänen tiedossaan. Hannua pyydettiin kesän ajaksi sedän taloon serkkunsa luokse sydän Suomeen.

Pojan silmät loistivat, posket hehkuivat ja sydän löi ilosta. Koko olemus sanoi:

— Pääsenkö minä!

Siihen aikaan kulkivat Porvoon lukion pojat sydämessään suuri riemu. He olivat lukeneet Runebergin kauniita runoja, joissa kuvattiin Suomen kansan kohtaloita ja maamme ihanaa luontoa. Viisitoista—kaksikymmenvuotiaiden rinnassa oli sen johdosta herännyt isänmaanrakkaus viehkeimpään kukkaan; ei ollut siis ihme, jos Hannu matkustikin mielihalusta Hämeeseen, katsomaan maatansa ja sen kansaa.

Siellä tuli kesätoveriksi sedän ainoa poika, Hannua hiljaisempi ja syvämietteisempi Aarre serkku. Yhdessä he soutivat Päijänteen rantoja, samoilivat saaria, kalastivat ja katselivat aurinگون säteiden sekä pilvien kultaista leikkittelyä tyyneen veden pinnalla. Usein heidän retkeillessään kesäinen päivä painui jo mailleen, niin että vain punainen liekki leimusi taivaan rannalla — eivätkä he malttaneet palata sittenkään.

Sellaisina hetkinä he lukivat runoja, joita Hannu oli ottanut mukaansa. Molempien silmissä säihkyi innon tuli. Runoista löydettiin yhä kauniimpia ja kauniimpia ajatuksia. Aarre oli merkinnyt muistiin ihanimman lauseen ja saneli sen hartaana hiljaiseen, juhlalliseen yöhön:

„Sydämettä, Jumalatta ihminen on,
jok' ei saata innostua saakka kuoloon
puoltamahan tätä maata.”

Vilkas Hannukin oli hetken vaiti, mutta sitten innostui hän kertomaan:

— Tiedätkös, me käymme tälle sairaalle runoilijavanhukselle laulamassa hänen syntymäpäivänään helmikuun viidentenä. Olin kerran hänen kotonaankin, sillä jos hän suinkin jaksaa, niin hän kutsuu pojat luoksensa. Sitä vierailua en milloinkaan unhota. Hän jutteli meille kouluajastaan. Vähän hän jaksoi puhua, ja liikkua hän saattoi vain toisten tukemana, mutta iloinen hän oli, silmistä sen näki.

— Mutta kuinka hänellä mahtoi sitten yksin jäätyään olla ikävä, kun ei voinut nähdä rakastamaansa luontoa! sääli Aarre.

— Suuret, jalot sydämet löytävät aina iloa. Hän oli laittanut lintulaudan akkunansa ulkopuolelle; sitten oli vuoteen yläpuolella heijastuspeili, josta hän vuoteella leväten näki rakkaat lintunsa.

— „On vain niin vaikea saada kaikille vierailleni sopivata ruokaa talven tultua”, sanoi runoilija hymyillen, kun me lintulautaa katselimme, kertoi Hannu.

Aarre pani tämän mieleensä ja muutamien päivien kuluttua hän uskoi Hannulle suunnitelman, joka oli syntynyt hänen ajatuksissaan.

— Kuule, sanoi hän, tarituen vakavana Hannun käteen, lupaa minulle, mitä nyt pyydän. Minä kerään siemeniä ja marjoja kotini kukkasista ja pihapihlajista; vie sinä ne rakkaalle runoilijakuninkaalle. Sano hänelle, että me rakastamme

tätä ihmeen kaunista synnyinmaatamme, rakastamme ja puolustamme sitä yhtä lujasti kuin hänen runojensa sankarit.

*

Lyhyt kesä vaihtui pian syksyyn. Hannu oli jälleen koulupoikana Porvoossa ja oli unohtanut Aarteen salaisuuden. Kokonaan toiset asiat ja ajatukset täyttivät mielen työvuoden alussa.

Mutta maaseudulle jäänyt Aarre eli yhä kesän ihanuuden lumoissa. Toiset riemuitsivat kukkasista puutarhassa, mutta hän oli enemmän ihastuksissaan, kun suuret, keltaset auringonkukat kääpertyivät ja alkoivat valmistaa siementä ja kun unikat laskivat loistavat terälehtensä tuuleen jättäen vain vihreän siemenpumpun tuuleentumaan.

Hän meni kotikoivikon solakimman koivun luo, puheli sille kuin parhaimmalle ystävälle: „Ei sinua muuten rumennettaisi eikä tuohtasi otettaisi, mutta nyt on etsittävä parasta ja puhtoisinta; kotikoivikko saa riemulla antaa uhrin suurlle laulajalle”. — Sitten hän teki kauniin tuohisen, lujitti

sen päätuohilla ja sitoi koivunvarvuilla. Valmiiksi saatuaan tutki ja katseli hän sitä kauan mielihyvin ja kätki sen sitten huolellisesti, kunnes saapui myöhäinen syksy ja joulu oli lähellä.

Syksyn kuluessa keräsi Aarre kotipihlajan punaisia marjoja, kuivasi ne huolella ja täytti niillä ja siemenillä tuokkosensa, jonka sitten lähetti Hannulle perille saatettavaksi.

Joulun edellisinä päivinä täytti Hannu Aarteen pyynnön, vei tuohisen runoilijan kotiin ja kertoi Suomen sydämessä olevan pojan tervehdysten.

Ruumiillisten vaivojen runtelema runoilija katseli hellästi valkoista tuohista, joka muistutti hänelle Suomen sydänmaiden koivulehtoja ja marjoja, tuoden mieleen monta herttaista kuvaa nuoruusvuosilta ja niistä kodeista, joiden pihlajain alla hän oli saanut elää.

Sitten hän sanoi:

— Vie tervehdykseni tuntemattomalle ystävälleni, sano hänelle: „Sentähden odotan minä taivaallista, maailmaa korkeampaa elämää, kun tämäkin maa on niin kaunis, ja minnen elämä, huolimatta sen suruista, niin pyhää, niin suloista“.

Tiainen.

„Tii, tii.“ Pakkanen. —
Syke sydämen
lämmiin tiaisen.

Kide-kirkkahan
varvun valkean
olet asujan.

Päivä pilkistää,
häipyy, häviää —
rintaas riemu jää.

„Miksi mennyt et,
kun jo sätehet
kutsui syksyiset,

maille etelän
kesälämpimän,
pieni ystävän?“ —

„Tii, tii. Meni muut.
Mulle laulu puut
antaa talven kuut.

Saapuu kevät — vie
minut korven tie.
Missä lohtu lie,

kenpä kaivannee? —
Ilmat iloitsee,
kummut kuuntelee,

kun jo saapuvat
tänne suuremmat
suven laulajat.

Tii, tii. Tänne jään.
Enpä etelään
minä menekään.“

Oskari Kuitunen.

(»Kasvatussisar». Jatk. 2 lehden takaa.)

mutta malttaa pian mielensä, kun huomaa eläimen tarkastelevan häntä niin viisaannäköisenä.

„Tietäisitkö sinä, minne kasvatussisareni on hävinnyt?“ kysyy tyttö murheellisena sammakolta.

Ja tuo ruma mutta sääliväinen eläin kertoi tarkoin, kuinka tytön vanhemmat petollisesti luovuttivat kasvattityttärensä lähteenukolle.

Kertomus teki tyttöön syvän vaikutuksen. Hän hyppäsi heti vuoteesta ja rukoili sammakkoa näyttämään tien lähteelle, johon toveri oli viety.

Sammakko suostuu tytön ehdotukseen. He lähtevät matkalle. Sammakko loikkii edellä, ja tyttö seuraa häntä kuun valaisemaan metsään, rientäen kuin tuntemattoman voiman vallassa.

He saavuttavat lähteen. Tyttö kumartuu sen yli ja katsoo kirkkaaseen kalvoon. Kuun säteiden valaistessa sitä hän näkee syvällä lähteen pohjassa lähteen-ukon, jonka pitkää partaa hellä kasvatussisar kovin murheellisena sukii.

Tyttö ei voi enää hillitä itseään. Mitään kysymättä tai ajattelematta hän syöksyy suinpäin lähteeseen ja putoaa lähteen-ukon eteen.

Kuinka hänelle olisi tässä heilahduksessa käynytkään, jollei hän olisi samassa huomannut viisasta sammakkoa, joka katseli häntä tynnosti hirviön jalkain luota.

— Päästä vapaaksi kasvatussisareni! huusi tyttö, muistaen matkansa tarkoituksen. — Sinua on petetty. Minut oli sinulle luvattu. Ja tässä minä nyt olen! Päästä kasvatussisareni vapaaksi!

Lähteen-ukko karjaisee raivosta ja syöksyy tyttöä kohden, joka sulki silmänsä lyhyhistyy kuolemaa odotellen.

Mutta kuinka onkaan, — kuolemaa ei tulekaan!

Tyttö tuntee ympärillään suloisen hiljaisuuden, ja kun hän muutamain hetkien kuluttua uskaltaa vihdoin avata silmänsä, hän huomaa, että niin hyvin lähde kuin ilkeä lähteen-ukkokin ovat kadonneet, ja hän ja kasvatussisar seisovat rinnastusten viehättävässä puistossa. Ja heidän edessänsä on kaunis linna, jonka valkeat murit hohtavat kuin kirkastettuina.

Linnan portista astuu kaunis nuorukainen.

„Sinun uhrautuva sisar-rakkautesi ja oikeudentuntosi ovat saaneet ihmeitä aikaan“, selittää hän onnelliselle tytölle. „Minä olen päässyt hirveästä lumouksesta, johon ilkeä velho oli minut noitunut. Minä olen se lähteen-ukko, jota äsken vielä hyvällä syyllä pelkäsitte, mutta nyt olen jälleen saanut ihmishahmonni, ja tässä on minun kotini“.

Nuorukainen viittasi linnaan, ja sinne he kaikki iloisina lähtivät. Noudettiinpa sinne pian tytön vanhemmatkin.

Joulun tiellä.

(Alfr. Saukkonen)

Otto Kotilainen

Kohtuullisesti

Sopr. 1
2

mf

On maas-sa lu-mi - - peit-teet puh-ta - - hat ja vai-ti vir-rat, pik-ku
Kun lie-kit syt-tyy jou-lu - - ik-ku nain, niin tus-ka tur-tuu, il-mi
Soi kul-ta - kel-lo jo-ka sy-dä - meen: ole nöy-rä, hy-vä, lap-si

Alto

mf

mf *f* *mf*

lin - tuin suut. Kuin soi-hdut jou - lun täh-det pa-la vat ja ki-tein kii-luu
i - - lo saa. Nyt kuor-maa kans - sa - - vel-jein hei-kom-pain on mo-nen mie-li
to tuu - den! Min jäl - jet - - tö-miin pyy-hit kyy-ne leen, niin rak-kau - del-laan

mp (väh. hitaammin) *mf*

pa - kas - tu - neet puut. Käy aa - - - - veet ar - maat hal - ki han - ki - - - en kuin
het - ken huo - jen - taa. Näin täyt - - - - tyy py - hä käs - ky Rak - kau - - den, saa
jou - lu mak - saa sen. Kas, kul - - - - kee jou - lu ar - main an - ti - - - min ja

f *mf* *mp*

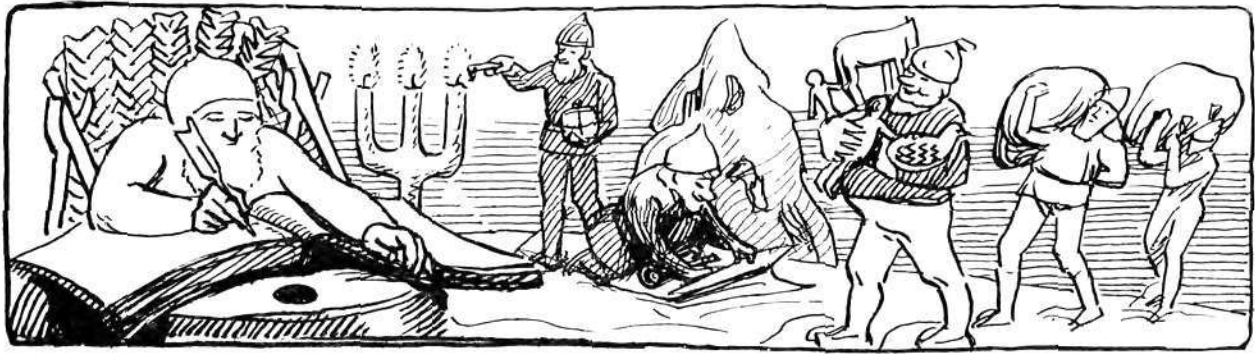
siu - huin sou - tain lä - - pi jou - lu - yön. Luo jou - lu kul - taa mie-liin ih - mis -
si - - jaa so - pu, yl - - hä ih - mi - syys ja voit-taa val - ta suu-ren Val - keu -
kul - - ta - - ruu - sut run - saat tiel - le luo. Se o - ta vas-taan nöy-rin kii - tok -

siu - - - - huin
si - - - - jaa
ruu - - - - sut

mf *mf*

ten ja rau - - - - haa, viih - dy - - tys - - tä vai - vaan työn.
den ja kir - - - - poo kiis - tat, in - - ha it - sek - - kyys.
sin ja sie - - - - luus si - ja ruu - suil - le sen suo.

Mieskuorossa mieluummin A-durissa.

Tonttujen joulukiireet.

1-näytöksinen satu. Joulupukille kirjoittaneet *Toivo Tarvas* ja *Jukka Junes*. Kuvittanut *Hilda Flodin*.

Henkilöt: Ukki, joulutonttujen kuningas. Köpi, hänen sihteerinsä. Höhö, työnjohtaja. Korri, kynttilänvalaja. Tikki, pikkutonttu. Nippi, asiapoika. Sirka-Liisa, 11-vuotias tyttö. Risto, 12-vuotias poika. — Muutamia pikkutonttuja.

Tapahtumapaikka Lapissa joulun edellä.

Näyttämö:

Kuusien ympäröimä paikka metsässä, kuusten oksilla on lunta (puuvillaa), maata peittää lumi (valkoinen vaate). Muutamien kuusten oksilla palaa jokunen kynttilä, metsässä on muuten hämärä. Riukujen varassa riippuu pata, padan alla palaa punainen tuli, joka luo hohdettaan näyttämölle. (Mikäli mahdollista voi näyttämö myöskin olla jäätikköluola. Oljet suotavia lattialla.)

Köpi (pteni parrakas tonttu, jolla on suuret silmälasit, istuu kiven ääressä, kivellä palaa kolmihaarainen kynttilä. Köpillä on kädessään suurehko lakanpuncinen kirja, johon hän kirjoittaa suurella sulkakymällä). Tämä ainainen joulukiire alkaa jo hermostuttaa, silmiäni pakoittaa niin, että tuskin näen enää lukeakaan.

Korri (kytmyräselkäinen, valaa kynttilöitä Tikin ja toisen pikkutontun avustamana, nostaen kynttilöitä padasta ja kiinnittäen niitä kuusten oksille). Arvaahan sen, et sinä Köpiraasu turhaan ole istunut jo seitsemäsataa vuotta kirjasi ääressä merkiten kiiltien lasten nimiä siihen.

Köpi. Kiiltienkö lasten? Mitä tyhmyyksiä! Kaikkien lasten nimet minä olen tänne merkinnyt, se on Ukin määräys; niin hyvien kuin pahojenkin. Nykyaikana on Suomessa lapsia niin, että ihan tahtoo sekaantua. Nimetkin ovat tulleet niin monimutkaisiksi ja pitkiksi, etten tahdo edes osata niitä kirjoittaa.

Korri. Etkös sinä, Tikki, taaskin pistänyt sitä kynttilän sydäntä liian syvälle? Kas, sinne kuumaan pataan se nyt putosi, ja millä sen sulavasta talista nyt lorit? Kaksisataa vuotta vanha tonttu, eikä vielääkään osaa valaa kunnolla kynttilöitä.

Köpi (huokaa ja aloittaa kirjoittamisensa). Jaa, jaa, eihän niistä nuoremmista tahdo olla mihinkään. Minäkin ottaisin itselleni apulaisen, mutta osaavatko ne edes kirjoittaa, johan nyt. Nuo tonttuvesat alkavat olla yhtä laiskoja kuin nykyajan lapsetkin. (Kirjoittaa ja tukee.) Liisa Lampsa, on sekin nimi! Minkälainen mahtanee itse lapsi olla? Siig-

riid Bruu-man ja Huu-go Bruu-man, ne ovat kilttejä lapsia tunnen heidät vanhastaan, niillä vain on niin vaikeat nimet.

Korri (konnellen apulaistaan). So, naskalit, pankaa nyt toimeksi! Meillä on kiire. Nykyään tarvitaan paljon enemmän joulukynttilöitä kuin kaksisataa vuotta sitten.

Köpi (ottaa pipolakin päästään ja raaputtaa tukkaansa). Ihmekös tuo! Nykyäänhän kaadetaan jouluksi nuoria kuusia ihan kokonaisia metsiä, ja joka kuudessa täytyy olla kynttilöitä.

Korri. Minusta sellainen kuusien hakkaaminen on met-sän tuhlausta.

Köpi (ireästi). Mitä joutavia! Kyllä niitä kuusia aina kasvaa. On sopimatonta puhua tuolla tavalla. Saamme olla onnellisia, että joulupukin, eli Ukin, kunnioittaminen kasvaa vuosi vuodelta. Oletko kade Ukille? Varo itseäsi!

Korri (kuuntelee jännittyneenä, kuuluu poron kellon kalkatus). Mitä kuulenkaan, poron kello soi, — ettei vain tule itse Ukki. Kuulikohan se, mitä minä sanoin?

Köpi. Sellaista se on, kun on paha omatunto. Etkö sinä, vanha Korri, ole vielääkään oppinut erottamaan Ukin poron kellon ääntä, sehän on syvä ja matala?

Korri. Hyvä sinun on sanoa, kun kuulet molemmilla korvillasi. Onhan toinen korvani kuuro kuin kivi.

Tikki. Kuinka Korri-sedän korva on tullut kuuroksi?

Korri. Jaa, se oli kauhea tapahtuma. Siitä on jo kulu-nut kolmesataa vuotta. Valoin yksin kynttilöitä, liukastuin padan viereen, pata kaatui päälleni, ja sula tali vaiui toiseen korvaani.

Tikki. Ai, ai, se mahtoi tehdä kipeätä?

Korri. Ja vielä se mun makeeta teki. Olin kuolla siihen paikkaan. Valvoin pääsin kierimään siitä edemmäksi ja pe-lastin henkeni. Siitä lähtien on vasen korvani ollut täynnä talia.

Tikki. Kuulkaas, Korri-setä. Kaivetaan se tali sieltä korvasta pois.

Korri. Olenhan minä sitä sohinut, mutta kun sitä on siellä niin paljon, että vaikka kauhalla ottaisi, niin ei se lopu, Tikki (ottaa padasta kauhan). Jos setä antaa, niin koetan kaivaa kauhalla.

Korri (läimäyttää Tikkiä poskelle). Kas tuossa sinulle kauhasta! Vai rupeisit sinä kauhalla väantämään minun korviani!

Tikki (kellahtaa maahan ja parkuu). Nyt minun pääni hajosi!

Köpi. Älä huuda naskali, ei sieltä sinun päästäsi tule kuitenkaan järkeä kauhallistakaan, sillä sehän on kuin seula.

Korri. Ajoivatkohan ne jo ohi, kun niitä ei jo kuulu?

Höhö (suurivatsainen, hyväntuulinen tonttu, joka aina puheensa lopuksi nauraa hohottaa, tulee sisälle sylit täynnä kaikenlaisia käärojä ja leikkikaluja, häntä seuraa pari pikkutonttua niinikään sylit täynnä tavaroita). Oli sekin tuloa, kiire on... Porot juoksivat niin, että pufka ei tahtonut perässä pysyä, ja minun vatsani vapisi niin, että luulin sen putoavan. (Nauraa.)

Köpi (tervehtii arvokkaasti). Hyvää huomenta, Höhö! Olemmekin sinua jo odotelleet. Joko leikkikalut alkavat valmistua siellä pajassa?

Höhö. Huomenta, huomenta, aamu jo taitaa ollakin, vaikka on niin pimeä, ettei näe nukkuakaan. On siellä kimp-sua ja kampsua valmista jos jonkinlaista. Ne maalit vain, joilla leluja värjätään, eivät tänävuonna tahdo millään kii-vua, kun minä en jaksa enää puhalttaa ja puuskuttaa kuin pajan palkeet.

Korri (korvaansa pitelevälle Tikille, joka kuiskuttelee vastatulleiden pikkutonttujen kanssa, jotka kisailevat koko näyttämöllä-oloajan, heittävät kuperkeikkoja ja kiskovat tot-siaan parvasta, mutta leikkivät muita häiritsemättä). Etkö sinä, Tikki, jo pääse siitä mekastamasta? Tiedätkö sinä muuten, kuka minä olen?

Tikki. Kyllä, tähän olette pomo.

Höhö. No, tee sitte työtä leipäsi edestä, nyt on kiirel Odotapas, hae kampani taskustani ja kampa vähän pää-täni, sitä niin kutittaa.

Tikki. Kyllä, Höhö-setä, heti. (Alkaa kammata Höhön päätä.)

Höhö (hohottaa ja mörisee mielihyvystä). Kas sillä laillal Se virkistää, haravoit kuin luokoa vaan! Ja te, nallikat, aut-takaa Köpi-setää joululahjakääröjen lajittelemisessa.

Köpi. Kyllä tässä apu onkin tarpeen.

Höhö (kiivaasti). Äts, nulikka, luuletko sinä olevan minun pääni jäkältyneen jängän, kun kiskot tuolla tavalla? Varovasti, sano Ukki, kun hammas katkesi. (Nauraa ho-hottaa.)

Köpi (kirjoittaa ja tavaa ääneen). Sirk-ka-Lii-sa. Nätti nimi, mutta miksi sen pitää olla niin kaksinkertainen.

Korri. Se on nykyajan muoti, ymmärrätkö sinä kirjan-oppinut?

Köpi. Ris-to. Ris-to, se on nimi joka mallaa, se on oikea miehen nimi se.

Nippi (laika ja ketterä pikkutonttu, syöksyy paikalle, sylissä jokin leikkikalu, kompastuu samalla Höhöön ojennet-tuun jalkaan ja kaatuu leikkikalun päälle). Ai, ai, nyt se meni rikki!

Köpi. Mitä sinä, Nippi, kroheloit?

Höhö. Olit taittaa minun pikkubarpaani. (Tikille.) Lopeta jo!

Tikki (liittyy pikkutonttujen seuraan).

Korri. Mikä meni rikki, varvasko?

Pikkutontut (tirskuvat). Varvas! Varvas!

Nippi (nousee ja näyttää särkyneitä leikkikalua). Tämä.

Köpi. Mistä sinä sen sait?

Nippi. Ukki lähetti minut tuomaan Köpi-setälle kir-jettä, ja matkalla minä löysin tämän lumihangesta.

Höhö. No sekö se putosi? Minä kun luulin, että kintaani patosi siinä huimassa vauhdissa? (Nauraa hohottaa.)

Köpi (äreästi). Anna heti paikalla tänne se kirje! Mikä asiapoika sinä olet, joka kompastut mahalles ja myöhäs-tytät tärkeitä kirjeitä?

Nippi. Tässä se on. Ukki sanoi, ettei se kaipaa vas-tausta. (Liittyy kisaileviin pikkutonttuihin. Jonkun ajan kuluttua menee pois.)

Köpi (lukee juhlallisella äänellä). "Tänään lähtee vii-meinen lähetys etelää kohti varastopaikoillemme. Alkaa olla jo kiire, minä tulen itse mukaan, ja kaikki seuraavat matkassani. Ukki, joulupukkien kuningas."

Korri. Minkälaisella tuulella Ukki oli, kun sinä jätit hänet sinne jääpuikkoluolaan?

Nippi. Ei Ukilla ole tapana olla millään erikoisella tuu-lella. Ukki syöti ensin itse Vuorenhaltijalta lahjaksi saa-mansa siipi-poron, jonka jokaisessa nilkassa on pienet siivet, niin että se melkein lentää juostessaan. Sitten hän istuutui valtaistuimelleen, kaksi mustaa kissaa sylissään, kaksi tont-tua harjasi hänen partaansa, ja Ukki hyräili tyytyväisenä: "Joulupuu on rakennettu, joulu on jo ovelta."

Höhö. Kyllä minäkin tunnen sen luissani, että joulu on jo ovelta.

Köpi (kisaileville pikkutontuille). Mitä te, nappulat, teette? Tappeletteko! Luuletteko, että nimet ja osoitteet sillä lailla valmistuvat? Ukki voi koska hyvänsä olla täällä, ja silloin pillit pussiin.

Höhö (huomaa, että kaksi pikkutonttua on solmittu par-rasta yhteen). Kas noin, vekkulit, nyt se parta venyy, kun kiskotte oikein lujasti. Vetäkää vain, siitä voimat vahvis-tuvat. (Kuuluu matalan kellon kova kalkatus.)

Pikkutontut. Nyt Ukki tulee, Ukki tulee!

Höhö. Antaa tulla vain, oletteko nyt kaikki valmiina?

Korri. Hiljaa nyt!

Höhö. Nyt jouluilo alkaa!

Ukki (tulee kiivaasti, pikkutontun saattamana, täydelli-sessä joulupukin asussa, kontteineen ja leluineen. Hän ontuu pahasti, ja pitkä parta on solmussa. Mölisten). Aaa, aaa tämä on surkeeta, surkeeta, sanon minä, aaa, aaa. (Pikkutonttu vie muassaan tuomansa porontaljan erälle kivelle, johon

» — kaksi mustaa kissaa sylissä, kaksi tonttua harjasi hänen partaansa — »

Ukki istuu. Muut tontut tervehtivät Ukkia syvään kumartaen, ja kiihkeästi päähineissään olevia pieniä kulkusia.)

H ö h ö (kää arvokkaana Köpin ja Korrin seuraamana Ukin eteen, kumartavat hyvin syvään). Mikä on surkeeta, arvoisa joulupukki?

U k k i. Tämä minun nilkkani on nyrjähtänyt, en pääse paikaltani. Mitä nyt lasten joulusta tulee? Aaa, aaa, aaa. (Pitelee nilkkaansa.)

I :nen pikkutonttu (hiljaa). Ukilla on parta solmussa.

I I :nen pikkutonttu. Mitä se merkitsee? Minä en ole sitä nähnyt koskaan ennen solmussa.

I :nen pikkutonttu. Se merkitsee sitä, että Ukki on suuttunut. (Liikettä ja levottomuutta pikkutonttujen piirissä.)

K ö p i. Miten, rakas Ukki, olet nilkkasi satuttanut, voisiko palvelijasi auttaa sinua?

U k k i (äreänä). Aaa, aaa, voi, voi, aaa. Siipi-poro potkaisi minua nilkkaan, aaa, aaa.

K o r r i. Kuinka se uskalsi?

U k k i. Minulla oli kaikkien kilttien lasten lahjat omassa pulkassani, ja niitä oli niin paljon, että töintuskin itse mahduin siihen, toinen jalkani roikkui ulkona pulkasta. Ja silloin, aaa, aaa, voi. —

K a i k k i (tuskalla). Voi, voi?

U k k i. Siipi-poro potkaisi minua, aaa, aaa.

K ö p i. Se oli kauheata, mitä nyt matkasta etelään tulee?

U k k i. Sinne mennään, mutta minun jalkani on ensin parannettava.

T i k k i (tulee Ukin eteen). Saanko minä koettaa parantaa Ukin jalan?

U k k i. Noo, sanopas, miten sinä, Tikki, sen tekisit?

T i k k i. Saisiko sitä ensin vähän nähdä?

U k k i. Katsoa saa, mutta ei koskea. Köpi, näytä sinä sillä kolmihaaraisella kynttilällä

K ö p i (ottaa kynttilän). Kyllä, Ukki.

T i k k i (polvistuu Ukin eteen, riisuu Ukin pieksun ja tarkastaa hellävaroen nilkkaa, kaikki kurkottavat sinne päin. Tikki kiskoo hiukan jalkaa).

U k k i (parhaan rajusti). Ai, ai, voi, voi! Sinä tapat minut, nappula! (Kaikki pelästyvät.)

K o r r i (puhaltaa pelästyksissään kynttilän sammukseen). Kautta Tunturi-Mörän, mitä nyt mahtaa tulla lasten joulusta?

T i k k i. Anteeksi, Ukki-kuningas, että se hiukan koski, mutta nilkka on todella nyrjähtänyt pois paikoiltaan. Minä ehdotan, että se kiskotaan paikoilleen.

U k k i. Mörä minut periköön, jos siitä tulee mitään, se ottaa niin kipeetä.

T i k k i. Muu ei auta, hierotaan ensin sitä hiukan vahalla, niin ei ota sitte niin kipeetä.

U k k i. Mistä me nyt vahaa saamme, kun mehiläispesäkin ovat kaikki siellä jääpuikkoluolassa, ja mehiläiset nukkuvat talviuntaan?

T i k k i. Korrin toinen korva on täynnä vahaa.

K o r r i (kauhistuen). Vahaa, mitä sinä sanot? Talia siellä vain on, tavallista kynttiläntalia.

T i k k i. Mutta kun kynttilätali on ollut kolmesataa vuotta korvassa, niin on se muuttunut vahaksi.

U k k i (ihastuneena hykerellen käsiään). No, sehän on mainiota! Ota sinä, Tikki, sieltä sitte sitä vahaa!

K o r r i. Ei se passaa.

U k k i. Kyllä se vain passaa, kun minä sanon; nilkka on saatava terveeksi, ymmärrätkö?

T i k k i. Otanko minä kauhalla? (Tarttuu Korrin kädessä olevaan kauhaan.)

P i k k u t o n t u t (hihittävät). Semallaa, nyt, nyt, kauhalla!

K o r r i. Jokö sinä taas, — koetakin...

T i k k i (mahtavana). Jo, mutta käskystä.

U k k i. Mutta eikö vähempi riittäisi? Ota vaikka Köpin sulvakynällä.

T i k k i. No, voihan sekin riittää.

K o r r i. En minä suostu.

U k k i (suuttuu ja puhallaa pari lähellä olevaa kynttilää sammuksiin). Vai sinä, vanha Korri, et tahtoisi antaa parantaa minun nilkkaani. Tässä ei olekaan kysymys vain minusta, vaan kaikkien Suomen lasten joulusta. Yksilön täytyy alistua yhteisen hyvän tähden. (Pikkutontuille.) Mars, naskalit, Korriin kiinni! (Pikkutontut käyvät heikosti vastustelemaan Korriin kästksi ja kaatavat hänet maahan vatsalleen. Tikki hieroo käsiään Korrin kynttilään ja kutittaa sulalla Korrin korvaa.)

»Ai ai, voi voi! Sinä tapat minut, nappula!»

Korri (*riehoo ja ulkuttaa*). Se kutittaa, ai, ai, ai.
 Pikku tontut (*ivaten ja malkten*). Ai, ai, ai, jai.
 Tikki. Kyllä se on makeempaa kuin korvapuusti. (*Kutittaa edelleen*.) Hip, valmis on. (*Tontut päästävät Korrin irti, Korri kynsi nolona korvaansa ja hiipi syrjään.*)

Ukki. Saikko vahaa?

Tikki. En minä sitä sieltä kaivanutkaan, hieroin vain käsiäni Korrin kyttyrään ja kutitin sulalla korvaa. Kyttyrään silittäminen tuottaa onnea. Nyt muuttuu kaikki tali vahaksi, kun tällä sulalla vain sitä koskettaa. (*Menee padalle ja sekoittaa sitä sulalla. Ottaa selttä palan vahaa, tulee Ukin luo ja alkaa Meroa nilkkaa.*) Nyt ei enää koske, eihän, Ukki-kuningas? (*Panee pteksun jalkaan.*)

Ukki. Ei.

Tikki. Nyt olisi nilkka vedettävä paikoilleen.

Ukki. No vedä, ja pian.

Tikki. En minä yksin jaksa, siinä pitää kaikkien pikkutonttujen vetää mukana.

Ukki. Eiväthän kaikki voi tarttua nilkkaani?

Tikki. Minä tartun, ja toiset tarttuvat minuun kiinni.

Ukki. Koettakaa sitte.

Tikki (*tarttuu Ukin nilkkaan, Tikin vyötäröihin tarttuu takaapäin toinen tonttu, häneen seuraava j.n.e. kunnes kaikki pikkutontut ovat jonossa. Tikki komentavasti.*) Ämä, hämä, sämä! (*Kimakasti pitkään.*) Hipii! (*Tontut vetävät, Ukki lentää nenälleen ja tontut selälleen.*)

Ukki (*raivostuneena*). Te tapatte minut!

Tikki. Ei suinkaan, Ukki-kuningas, Höhön, Köpin ja Korrin täytyy pitää vastaan selkäpuolelta

Ukki (*lauhtuneempana*). No, täytyy koettaa, mikäs auttaa. No, äijät, tarttukaa kiinni sitten. (*Vanhat tontut muodostavat samanlaisen jonon Ukin selkäpuolelle kuin pikkutontut etupuolelle, Höhö on lähinnä Ukkia.*)

Tikki. Ämä, hämä, sämä, hipii! (*Samassa Ukin pieksu lähtee jalasta, ja pikkutontut, Ukki ja vanhat tontut kaatuvat selälleen, kaikki nauravat ja meluavat sekamelskassa.*)

Ukki (*kömpii ensimmäisenä seisomaan*). Kas vain, jalka on hyvä nyt. (*Hyvähuulisena ja nauraen.*) Ylös nyt, vanhat vaarit!

Köpi (*jonka päällä Höhö makaa ja nauraa hohottaa*). Ei täältä lohkee, niin kauan kuin tuo Höhö makaa päälläni, olen kuin hiirenloukussa.

Ukki (*Höhölle*). Nouse pois hohottamasta, niin muutkin pääsevät!

Höhö. Tässä on hyvä maata, oikein hyvä ja pehmainen. (*Nauraa hohottaa, toiset kippuroivat hänen allaan.*)

Ukki (*pikkutontuille*). Mars, nappulat, kiskomaan pomot pois.

Tikki. Mennään. (*Vetävät Höhön seisomaan, Köpi ja Korri nousevat ähkien ja puhkien hänen allaan.*)

Köpi. Niin minä olen nyt litteä kuin leipälauta. (*Pitelee ruumistaan.*)

Ukki. Pieksu tänne, nyt on jalka hyvä, ja lasten jouluilo taattu.

Tikki (*tuo pieksun ja vetää sen jalkaan*). No, Ukki-kuningas, onko nyt hyvä olla?

Ukki (*hymyillen*). Sinä olet viisas ja käytännöllinen tonttu, mistä olet konstisi oppinut?

Tikki. Äidiltäni.

Ukki. Kuka on äitisi?

Tikki. Velhonperän Sumppe Petsamosta.

Ukki. Ahaa, hän on viisas tietäjä, joka kerran lähetti minulle partaharjan sinun matkassasi. Se on hyvä harja, kun sillä harjaa, niin parta kasvaa paremmin kuin jäkälä. Te Velhonperät olette reipasta väkeä. Minä maksan sinulle

Sirkka-Liisa ja Risto tulevat pelokkaina.

ruhtinaallisesti. (*Irroittaa vyöstään pienen hännän.*) Kas tässä saat kissanhännän ritarimerkin nilkanvedon muistoksi. (*Kiinnittää sen Tikin pipolakkiin.*) Kissanhännän ritari, Hamaa, hamaa.

Kaikki (*heiluttaen pipolakkejaan*). Hamaa, hamaa, hamaa!

Ukki. Nyt on lähdettävä etelään, on jo kiire.

Nippi (*tulee juoksujalkaa vetäen muassaan Sirkka-Liisaa ja Ristoa, jotka itkevät ääneen*). Ukki, kultainen kuningas. Mitä teemme näille lapsille? Löysin ne tuolta kaukaa Miro-tunturilta. (*Yleinen uteliaisuus, pikkutontut alkavat syytellä kynttilöitä kuusissa.*)

Ukki (*istuu porontaljalle*). Tulkaa tänne, lapsot! Keitä te olette?

Sirkka-Liisa ja Risto (*tulevat pelokkaina käsi-kädessä*).

Risto. Minä olen Risto ja tämä on minun siskoni Sirkka-Liisa.

Ukki (*Köpille*). Katsopas kirjastasi lasten sukunimet. (*Lapsille hellästi.*) Tiedättekö, kuka minä olen?

Lapset (*yhtaikaa hymyillen*). Joulupukki.

Ukki (*nauraa hyvillään*). Ja mistä te minut tunnette? Sirkka-Liisa (*niitaa*). Kyllähän kaikki joulupukin tuntevat.

Köpi (*lukee kirjasta*). Sirkka-Liisa ja Risto Aslajoki Inarin kirkon-kylästä.

Ukki. Jaha, te olette Inarista, mutta kuinka te nyt olette täällä?

Risto. Me eksyimme lumipyryssä koulusta palatessa ja olisimme kuolleet tunturille, ellei tuo kiltti tonttu olisi meitä pelastanut.

Ukki (*Köpille*). Katso kirjasta, minkälaisia lapsia nämä Aslajojet ovat, kilttiä vai pahoja, niin tiedän, mitä joululahjoja annan.

Köpi (*selaillen kirjaa*). Kilttiä, Ukki-kuningas, oikein kilttejä, varsinkin Sirkka-Liisa. Risto tosin on koulussa toisinaan hiukan vallaton, mutta ei hänkään siltä ole paha.

Ukki (*Höhölle*). Hyvä on, menepäs sinä, Höhö, tuolta Siipi-poron pulkasta hakemaan niitä kilttien lasten joululahjoja. (*Höhö menee.*)

Risto. Saavatko ainoastaan kiltit lapset joululahjoja?

»Nyt pelit soimaan!»

U k k i. Kaikki lapset saavat, kiltit vain saavat parempia ja arvokkaampia kuin häijyt.

S i r k k a - L i i s a. Mutta kun äiti sanoo, että pahat lapset eivät saa ollenkaan joulupukilta lahjoja, valehtelee ko äiti?

U k k i. Ei lapseni, äiti ei koskaan valehtele, hän todella luulee niin, kuten yleensä ihmiset. Hän tahtois, että kaikki lapset olisivat kilttejä, ja siksi hän varoittelee parhaan tietonsa mukaan. Mutta minä, tonttujen kuningas ja kaikkien lasten ikioma joulupukki, olen päättänyt, että kaikille lapsille täytyy antaa jotain jouluksi.

R i s t o. Miksi täytyy?

U k k i. Lapset eivät ole luonnostaan pahoja, mutta väärä kasvatus voi tehdä ne pahoiksi. Minä olen yli kaksituhatta vuotta vanha ja tunnen lapsia enemmän kuin ihmiset. Lapsille tulee olla ankarakin, mutta parhaiten vaikuttaa hyvyys ja hellyys. Minun kokemukseni on, että pahantapaisistakin lapsista voi tulla hyviä ja kunnollisia ihmisiä ja siksi annan kaikille joululahjoja, tietysti kuitenkin heidän ansionsa mukaan.

S i r k k a - L i i s a. Sinä joulupukki olet niin viisas ja hyvä.

K ö p i. Niin, sitä hän todella on.

K o r r i. Hän on kaikkien lasten ystävä, ja kaikki häntä rakastavat.

S i r k k a - L i i s a. Minäkin niin rakastan joulupukkia.

R i s t o. Ja minä.

H ö h ö (on edellisen keskustelun aikana tullut lahjojen kanssa).

U k k i. Tulkaa nyt, lapset, lähemmäksi, niin saatte joululahjan, vaikkei nyt vielä olekaan varsinainen joulu, pikkujoulu vain, mutta joulupukkia ei kukaan tapaa saamatta joululahjaa. (Antaa Höhön tuoman mukaan Sirkka-Liisalle ja hevosen Ristolle. Pikkutontuille) No, naskalit, onko kaikki järjestyksessä juhlaa varten, te ymmärrätte, sillä onhan ennenkin sattunut, että lapsia on tullut joulupukin luo?

P i k k u t o n t u t. Valmis on.

U k k i. Nyt vietämme tässä pikkujoulua, ennenkuin lähdemme matkalle. Kun on tanssittu, saa Nippi saattaa teidät porolla Inariin. (Vanhoille tontuille.) Nyt pelit soimaan.

K ö p i (antaa Höhölle ja Korrielle kammun, jonka päälle on pantu silkkipaperi. Alkavat puhallata kamppoihin kyräillen säveltä: »Tule lentäen lintu», pikkutontut muodostavat piirin lasten ympärille. Ukki istuu kivellä ja lyö kämmenillään tah-tia, pikkutontut laulavat kamppojen säestyksellä, jotkut heistä heittävä silloin tällöin kuuperkeikan ja ilvehitöt muutenkin):

Terve sulle, joulupukki,
riemu lasten ainainen,
meidän oot sa, kulta Ukki,
jonka tuntee jokainen.

Vaikka syttyy, sammuu tähdet,
kautta vuosisatojen.
jouluksi' lahjoinesi lähdet,
luokse joka lapsosen.

Ihme aina vanha, uusi
siell' on pukki konttineen,
missä loisteen joulukuusi
heittää yöhön talviseen.

Elä vielä tuhat vuotta
vaihtuessa kaiken muun,
ettei vuottais lapset suotta
sua luokse joulupuun.

(Ennen viimeisen säketön laulamista on hetken pysähdys, pikkutontut rientävät ottamaan kuusista palavan kynttilän käteensä, asettuvat juhlatilasta seisomaan Ukin eteen, ja laulavat paikallaan seisten pidellen kynttilöitä korkealle kohotettuna.)

U k k i. Kiitos, hyvä on. Nyt matkaan, porot odottavat, meillä on kiire.

R i s t o (inn-stuneena). Eläköön joulupukki tuhat vuotta!
S i r k k a - L i i s a ja R i s t o (yhtäkaa). Eläköön, eläköön, eläköön!

T o n t u t (samanaikaisesti). Hamaa, hamaa, hamaa!

(Estrippu.)

Rakas joulumme Herra.

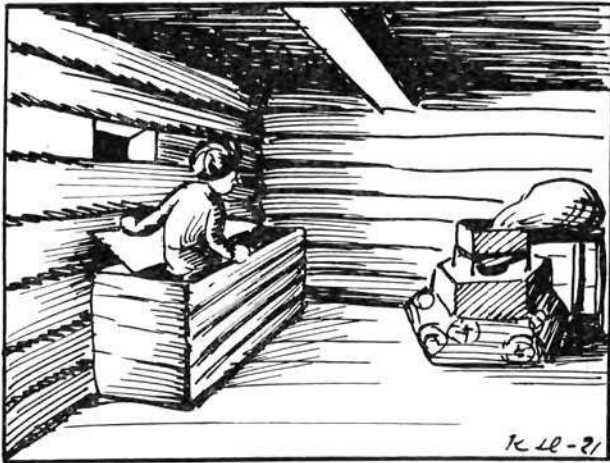
Isän kirkkaudesta
ja ilosta taivaan
tuli jouluna Jeesus
maan monehen vaivaan.

Pyhä rakkaus johti
näin Jeesuksen teitä,
että taivahan iloon
Hän viedä vois meitä.

Samaa nöyryyttä soisin
myös minäkin kantaa,
että rakkauteni
vois apua antaa.

Rakas joulumme Herra,
oi opeta meitä
Sulle kelvaten käymään
tään elomme teitä!

Alfr. Saukkonen.

Myllypojan seikkailut jouluyönä.

Kirjoittanut *Larin-Kyösti*. Kuvittanut *Karin Hilden*.

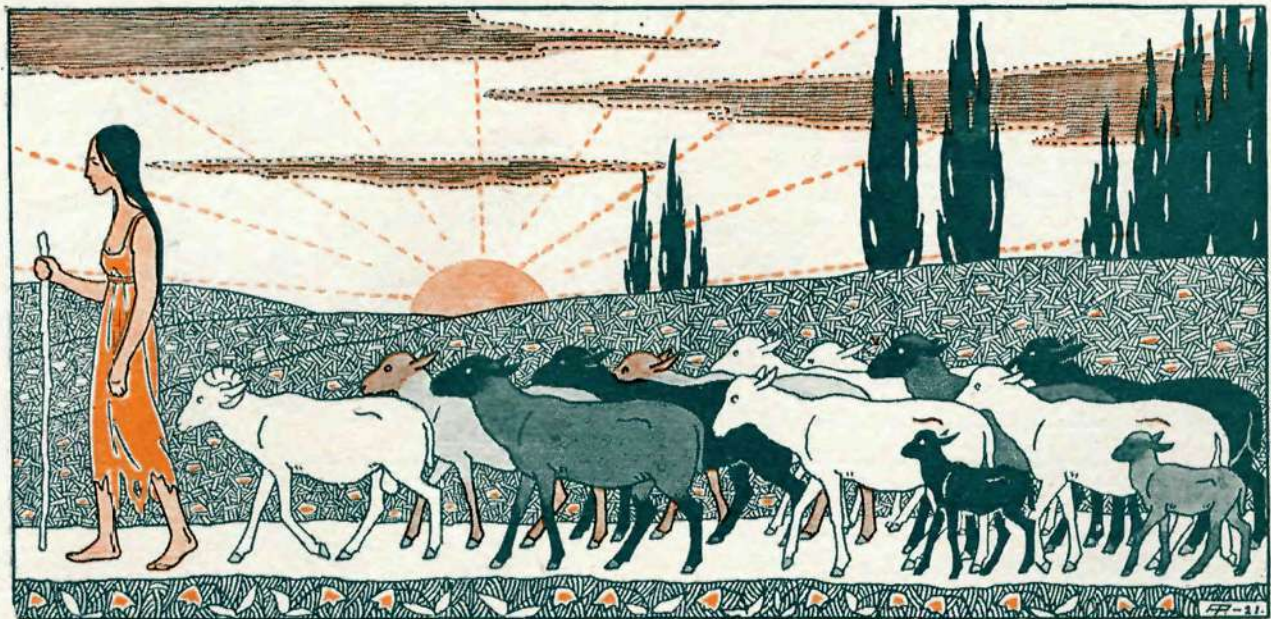
Pakkanen se piukkui, paukkui kerran joulu-yössä, mutta pienen Jukan täytyi myllyss' olla työssä. Tähdet lensi taivaalta ja sudet ulvoi suolta, oli siinä poikasella pelkoa ja huolta. Kylmi kovin kynsiä, yö musta on kuin hiili, lämmöksensä Jukka-poika jauholaariin piili.

Tuli myllyyn kolme miestä varkauttaan pakoan, rahojansa laskien ne ryhtyi saaliinjakoon. Jukka jauholaarista nyt päänsä esiin veti, pärevalon välkkeessä sen rosvot huomasi heti. Raivostuen uhkasi he poika raukan tappaa, sitten tyhjäan tynnyriin ne pienen Jukan lappaa, ympärille tynnyrin ne löivät monen vanteen, onneks hengitykselle jäi runti auki kanteen.

Myllytielle tynnyrin nyt julmat rosvot viskaa. Sekös vihloi Jukka raukan päätä sekä niskaa.

Pakkaseen on poika pieni jouluyönä kuolla, mutta tähdet valvoo vielä ilman yläpuolla. Susi hiipi yli sillan, kuu nyt alkoi paistaa, tynnyriä peto julma kiertelee ja haistaa, poika oli pakahtua, jähmettyä jäästä, sieppas runninreijästä nyt sutta hännän-päästä. Heil nyt huusi poika. Hei! Ja peljästyen tuosta pitkin koskenvarrtta alkoi susi julma juosta, tynnyri se vierä, vierä, poika häntää nyppi, kuutamossa kiljuen kuin hullu susi hyppi. Kiviin särkyi tynnyri ja puhkes pohjapuoli, kauhusta kai vanha susi siihen paikkaan kuoli. Poika nousi tynnyristä, juoksi, mäet mätkyi, seljässänsä suden sääret sytkytti ja sätkyi. Kotiin juoksi myllypoika suden villat vyössä paukkuvassa pakkasessa kerran joulu-yössä.

VILLALENINKI, SAUVA JA RUUSU.

Joulupukille mukaillut ja kuvittanut A. Paischeff.

I.

Olipa kerran hyvinvoiva perhekunta, jossa oli kolme poikaa ja yksi tytär — nuorin lapsiparvessa. Siinä maassa, jossa he elivät, oli vanha peritty tapa, että pojat heti täysikasvuiseksi tultuaan läksivät maailmalle etsimään onneansa. Kun se aika läheni,

»Sitten hän heitti viimeisen katseen rakkaaseen kotiin...»

jolloin vanhimman veljen oli lähdettävä kodista, meni perheen äiti varastihuoneeseen, valitsi sieltä hienoa palttinaa verkkaa ja samettia sekä pehmeää hirtvennahkaa ja sahviaania ja pani taitavat räätälit ja suutarit leikkaamaan ja ompelemaan niistä vaatteita ja jalkineita. Kuusi viikkoa tekivät he työtä öin ja päivin; mutta silloin olikin nuorella miehellä varustus niin loistelas, ettei komeampaa nuorukaista ollut seitsemässä kuningaskunnassa. Paras juoksija tallista satuloitiin häntä varten, ja vaikea oli sanoa, kumpi halusi kärsimättömämmin matkalle, ratsuko vai ratsastaja.

Eron hetkellä ei suru ollut suuri; puhuttiin niin paljon kaikista niistä rikkauksista, joita nuorukainen toisi palatessaan kotiin ennenkuin vuosi olisi kulunut umpeen.

Vuosi kului, mutta vanhimmasta pojasta ei kuulunut mitään. Ja niin tuli aika toisen pojan matkustaa maailmalle.

Jälleen perheen äiti valitsi varastuhuoneesta palttinaa, verkkaa ja samettia sekä pehmeätä hirtvennahkaa ja sahviaania, ja jälleen saivat räätälit ja suutarit istua työssä kuusi viikkoa yöt ja päivät umpeensa, ennenkuin matkavarustukset olivat valmiit.

Kun kaikki oli lopullisesti kunnossa matkaa varten, satuloitiin paras hevonen, ja sen selässä istuen nuorukainen lupasi, että ennenkuin vuosi on umpeen kulunut, hän on saavuttanut niin korkean aseman ja maineen, että hänen nimensä on jokaisen miehen huulilla. Ja se oli hänen mielestään suurin onni.

Kaksi vuotta kului toisen veljen lähdöstä, mutta hänestä ei kuulunut sanaakaan.

Raskain sydämin vanhemmat varustivat nuorimman poikansa matkalle. Hän itse oli reipas ja rohkea ja lohdutteli vanhempiansa eronhetkellä. Ennenkuin vuosi olisi umpeen kulunut, hän palasi kotiin puolisonaan maailman kaunein nainen.

Hänen kävi samoin kuin toistenkin veljien; hänestä ei kuulunut sen jälkeen mitään. —

Nyt ei vanhemmilla ollut jäljellä muuta kuin yksi tytär, joka kasvoi vähitellen kauniiksi neidoksi, lempeäksi ja nöyräksi niinkuin hyvän nuoren olennon pitääkin.

Hän huomasi, kuinka odotus ja suru nuudutti hänen vanhempansa ennenaikojaan, ja päätti sentähden lähteä etsimään veljiä. Täysi-ikäiseksi tultuaan hän pyysi hartaasti, että vanhemmat päästäisivät hänetkin katsomaan maailmaa. Mutta siihen he eivät millään ehdolla suostuneet. Heidän mielestään oli jo kolmen pojan kadottamisessa tarpeeksi. Mutta tytär tunsii, ettei hän voisi saada rauhaa ennenkuin olisi edes yrittänyt ottaa selvää veljistään.

Hänen täytyisi kaikessa hiljaisuudessa varustautua matkalle.

Eräänä iltana, kun kaikki väki jo nukkui, meni hän lammansavettaan, jossa hänellä oli oma nimikko lampaansa. Siellä hän otti lammasta kaulasta kiinni ja pyysi kauniisti: »Rakas, pieni lampaani, anna minulle vähän villoja saadakseni lämpöisen puvun matkalleni!»

»Mää-ää», vastasi lammas, ja se merkitsi: »Sen suon sinulle mielelläni.»

Tyttö kiitti ja hyväili lammasta, otti keritsimet ja keritsi. Mutta aina kun hän oli leikkannut villan, kasvoi heti uusi tilalle, niin että hän sai tarpeeksi villoja sekä hametta että puseroa varten.

Monta yötä hänen täytyi istua ja valvoa saadakseen villat kehrätyksi langoiksi, langat kudotuksi kankaaksi ja kankaan ommelluksi. Vihdoin oli leninki kuitenkin valmis. Silloin hän meni eräänä iltana metsään suuren katajan luo, joka seisoi yksin pienellä, vihreällä aukeamalla. Tyttö sanoi: »Hyvä, kunnan kataja, lahjoita minulle tukevin oksasi, tueksi ja turvaksi vaelluksellani!»

Kataja liikutti vain muutamia neulasia, mutta neito ymmärsi siitä, että puu suostui hänen pyyntöönsä. Hän taittoi katajan paksuimman oksan ja pilloitti sen vuoteensa alle. Yöllä muiden nukkuessa hän kuori sen ja kaiversi siihen jokaisen kolmen veljensä nimen, senjälkeen hän leikkasi haavan vasempaan pikkusormeensa, niin että siitä tihkui verta; sillä hän maalasi nimet punaisiksi.

Aikaisin seuraavana aamuna hän pukeutui uusiin vaateisiinsa, otti sauvan käteensä ja läksi toivorikkaana matkalle. Veräjällä oli suuri ruusupensas; hän pysähtyi sen ääreen, katsoi hellästi kauniita ruusuja ja sanoi: »Anna minulle, armas pensas, yksi ruusu runsaasta sadostasi muistutukseksi kodista, jonka nyt jätän!»

Pensas taipui neidon puoleen, aivan kuin sanoakseen: »Ota niin monta kuin haluat, minulle jää tarpeeksi jäljelle!» Ja neito taittoi ruusun, suuteh sitä ja kätki sen huolellisesti povellensa.

Sitten hän heitti viimeisen katseen rakkaaseen kotiin, kuiskasi hiljaisen anteeksipynnön luvatta jättäessään iäkäävät vanhempansa ja kehoitti sitten sauvaa näyttämään tien veljiensä luo.

Monta päivää sai tyttö kulkea, ja sauva ohjasi häntä aina vain kauemmaksi. Läpi suurten metsien, yli korkeiden vuorien vei tie, ja monta kertaa oli sisar niin väsynyt, että hän mieluummin olisi tahtonut ainaiseksi pysähtyä. Mutta ruusu tuoksui rakkaita muistoja kodista, pakoittaen hänet jouduttamaan matkaansa päästäksensä sitä pikemmin palaamaan. Sauvaan kaiverretut nimet loistivat punaisina ja muistuttivat häntä veljistä, joita hän oli lähtenyt etsimään. Ja lampaan villoista kudottu puku lämmitti hänen sydäntänsä, niin että hän ajatteli vanhoja vanhempiansa, jotka nyt olivat lapsettomia, odottelivat ja kaipasivat.

Vihdoin eräänä iltana nuori tyttö seisoi ruman savimajan edessä, joka oli rakennettu korkeata vuorenselänmää vasten, ja siihen pysähtyi sauva.

Eivät suinkaan veljeni voi olla täällä, ajatteli sisar, mutta kun sauva ei johdattanut enää kauemmas, hän kolkutti matalalle ovelle. Sen avasi vanha noita-akka, joka leveästi hymyillen pyysi tyttöä astumaan sisälle. Huomasi heti, että hän teeskenteli niin suurta ystävällisyyttä, kuin mahdollista. Mutta tyttö pelkäsi hänen viekkaita silmiänsä ja suuria hampaitansa eikä uskaltanut noudattaa hänen kutsuansa. Silloin kysyi eukko, oliko neito etsimässä kolmea veljeänsä.

Tyttö myönsi ja ilmoitti, että hän mielellään tahtoi tietää, mistä veljet olisivat löydettävissä.

»Tule sisälle, niin sanon kaiken, minkä heistä tiedän», puhui ruma eukko. Ja tytön täytyi astua hökkeliin, tahtoi hän sitten tahi ei; sillä hänen päämääränään oli ottaa selvää rakkaista nuorukaisista.

Noita asetti majassaan ruokaa pöydälle ja pyysi neitoa syömään. Sitten hän valmisti kirkasta juomaa, jonka tyttö joi yhdellä siemauksella; sillä hänellä oli syötyänsä ankara jano. Sen jälkeen akka laitto vuoteen, kehoittaen tyttöä riisuutumaan ja käymään levolle. Mutta tyttö tahtoi ensin kuulla, missä hänen veljensä olivat.

»Kun olet nukkunut, saat kuulla sen», vastasi noita. »Nyt tarvitset ennen kaikkea lepoa.» Ja hän auttoi neitoa riisuutumisessa, että hän pikemmin joutuisi vuoteeseen. Eikä tyttö ollut vielä edes kunnolleen ehtinyt pitkälleen heittäytyä, kun jo vaipui niin raskaaseen uneen, että kuorsasi. Silloin otti noita hänen lenkinsä, keppinsä ja ruusunsa, joka oli pudonnut permannelle, aukaisi oven, joka johti hökkelistä vuoreen, kantoi ne kolmen suuren salin läpi heittäen ne vihdoon pieneen salahuoneeseen, joka sijaitsi perimmäisen salin takana. Sitten lukitsi hän oven kolminkertaisella lukolla ja pisti avaimen hameensa suureen taskuun. Senjälkeen hän ripusti vanhan, kuluneen hameen neidon vuoteen laidalle ja meni sitten itsekin nukkumaan.

»Sen avasi vanha noita-akka, joka leveästi hymyillen pyysi tyttöä astumaan sisälle.»

Aikaisin aamulla, ennenkuin kukkokaan oli laulanut, herätettiin neito tuimalla äänellä: »Ylös, senkin vetelys; joudu viemään lampaat laiturille!»

Noita seiso vuoteen ääressä ja ravisteli tyttöä. Ei koskaan ennen oltu häntä herätetty niin tylästi. Mutta sitä ei neito nyt muistanut. Noidan unhoitusjuoma oli vaikuttanut niin perinpohjaisesti, ettei hän osannut laskea edes kolmeen saakka. Hän puki yleen rakkinaisen hameen, sai leipäpalan päivän evääksi ja läksi paimentamaan lampaista.

»Ja katsokin, että tuot kaikki kolmetoista tullessasi kotiin!» huusi noita hänen jälkeensä, »muuten suomen sinut keltaiseksi ja siniseksi!»

Lampaat tunsivat tien laiturille ja astuivat nopeasti, niin että tytön täytyi seurata niitä puolijuoksua, etteivät ne katoaisi Länen näkyvistään. Vihdoin ne pysähtyivät suurelle niitylle, jossa kasvoi mehevää ruohoa, ja söivät hetken hiljaa ja rauhallisesti. Mutta kun ne olivat tulleet kylläisiksi, ne alkoivat juoksennella ympäri niittyä ja ilakoivat tytön kanssa, niin että hän oli aivan väsynyt, kun hän vihdoin illalla oli saanut ne kokoon ajaakseen ne kotiin navettaan. Ensimmäinen oli tietenkin laskettava ne. Hän alkoi yksi, kaksi, mutta pitemmälle hän ei päässyt. Hän alkoi yhä uudelleen ja uudelleen, mutta ei mitenkään voinut muistaa, mikä tuli kahden jälkeen.

»Jos joku puuttuu, en sitä voi auttaa», huokasi tyttö peläten, että noita saisi aiheita lyödä häntä.

Heti kun eukko näki lampaat, kaipasi hän pässiä ja alkoi lyödä tyttöä minkä jaksoi. Sitten ajoi hän hänet jälleen niitylle pässiä etsimään. Neito raukka meni ja löysi eläimen loikomasta suuren pensaan juurelta.

»Sinä häijy eläin», torui tyttö, »miksi teit minulle niin paljon pahaa?» Mutta pässi katsoi häneen niin surullisesti suurilla silmillään, että tyttö tuli aivan liikutetuksi ja silitti sen villaista päätä, jolloin se mielellään seurasi häntä.

Seuraavana aamuna herätettiin tyttö taas ennen kukonlaulua lampaista paimentamaan.

»Ja katsokin, ettei illalla puutu ainoatakaan lammasta!» huusi noita hänen jälkeensä ovelta.

»Jumala auttakoon minua raukka!» huokasi tyttö. Hän juoksi koko päivän ympäri niittyä valvoakseen, ettei ainoakaan lammasta pääsisi katoamaan. Kun ilta jälleen tuli, koetti hän laskea niitä, mutta ei taaskaan päässyt pitemmälle kuin: yksi, kaksi, yksi kaksi. Hän jäi tietämättömäksi siitä, puutuiko lampaista tahi ei. Silloin läksi hän itkien noidan mökille katsahtaan vähänväliä pässiin iloiten, että se seurasi mielellään mukana. Ovelta seiso häijy akka, ja kun hän näki lammasta lauman, kaipasi hän heti pässiä ja huusi:

»Mihin olet jälleen päässin hukannut?»

Tyttö kääntyi peljästyneenä ympäri, mutta pässiä ei nyt näkynyt — se oli kuin pois puhallettu. Noita alkoi pieksää tyttöä raukkaa kovemmin kuin edellisenä iltana ja ajoi hänet sen jälkeen takaisin niitylle kadonnutta etsimään. Nyyhkyttäen kiiruhti tyttö sinne ja löysi päässin loikomasta saman pensaan juurelta kuin edelliselläkin kerralla.

»Miten saatatkin tehdä minulle niin paljon pahaa, vaikka sinulla on niin lempeät silmät?» sanoi tyttö, mutta lisäsi heti: »Sinähän olet vain eläin etkä ymmärrä mitään.» Sitten silitti hän jälleen päässin villaista päätä, jolloin se taas seurasi häntä mielellään.

Kolmantena päivänä käskettiin tyttö jälleen paimentamaan lampaista. »Mutta jos illalla kaipaan yhtäkään niistä, niin en totisesti tiedä, mitä sinulle teen!» huusi akka hänen jälkeensä.

»Auttakoon Jumala minua onnetonta!» huokasi tyttö. Ja hän juoksi koko päivän ympäri niittyä, pitääkseen lampaat

koossa. Kun ilta tuli, otti hän pässiä sarvista ja talutti sitä näin koko matkan, ettei se vain pääsisi häneltä karkaamaan, mutta kuitenkin huusi ovelta odottava noita:

»Kyllä sinä olet kelvoton, kun et voi pitää edes lampaista koossa! Mihin olet jälleen päässin kadottanut?»

Peljästyneet neito huomasi pitelevänsä kiinni erään lampaan korvasta; pässistä ei näkynyt jälkeäkään. Noita pieksi häntä nyt kauemmin ja kovemmin kuin aikaisemmin, niin että tyttöä raukkan täytyi melkein laahautumalla kulkea niitylle, jossa pässi taas loikoi samat suuret pensaat juurella. Sen silmät olivat nyt vielä surullisemmat kuin edellisinä iltoina, joten tytöllä ei ollut sydäntä olla sille vihainen. Hän ainoastaan silitti sen villaista päätä.

Etsitty pudotti samassa pääsinnahkansa, ja hämmästynyt tyttö näki komean nuorukaisen nousevan ylös ja kohteliaasti lähestyvän häntä.

Kiitän sinua siitä, että olet pelastanut minut pahan noidan pauloista», sanoi hän. »Kolme kertaa olet kärsinyt kipua ja tuskaa minun tähteni ja siitä huolimatta osoittanut minulle ainoastaan hyvyttä ja ystävällisyyttä. Nyt ei noita-akka voi saada minua valtoihinsa, kun en vain mene hänen mökkiinsä. Suokoon Jumala, että voisit vapauttaa sinutkin hänen lumoistaan!»

Kun tytön täytyi lähteä, kysyi nuorukainen, pelkäsiikö hän mennä takaisin noidan luo ilman pässiä.

»Ei, kun tiedän, että sinä olet pelastunut», vastasi tyttö. Mutta nuorukainen tarttui hänen käteensä ja asetti sen pääsinnahan päälle, ja siinä tuokiossa sai nahka ruumiin ja hengen, ja niin pässi jälleen seurasi mielellään tytön jäljestä.

III.

Seuraavana aamuna heräsi neito noidan vielä nukkuessa ja meni heti lampainen niitylle. Nuorukainen oli jo siellä ennen häntä ja he neuvottelivat, miten voisivat vapauttaa myöskin neidon noidan pauloista.

»Ensimmäinen on sinun saatava tietää, millä lailla noita on sinut lumonnut», sanoi nuorukainen. »Santähdän täytyy sinun antaa hänelle unijuomaa ja sen aiheuttamassa horroksitilassa lyödä häntä kaksi kertaa suulle ja lausua:

'Taikuri, taikuri, nuku kuorsaten tovin!
Ruskot ja Pollet ne potkivat kovin.
Sano pian, miten täytyvi toimia mun
että voitaisin vapauden kaivatun.'

Paina sitten tarkasti mieleesi, mitä hän vastaa, ja toimi sen mukaan.»

Neito kysyi, mistä hän löytää unijuoman.

»Se on perimmäinen pullo oikealla hyllyllä vasemmanpuoleisessa kaapissa», vastasi nuorukainen, »mutta sitä saa panna ainoastaan 7 tippaa yhteen ömpäriin vettä. Minä tulen kyllä auttamaan sinua, jos otat pullon mukaasi, kun tulet kaivolta vettä hakemaan.»

Näin puhelivat ja neuvottelivat he yhdessä. Kun ilta tuli, täytyi neidon lähteä ajamaan lampaista kotiin. Mutta kun hän katsahti niitylle, näki hän päässin yksin siellä laidunta var. Silloin ei hän enää voinut pidättää kyynelitään, vaan itki katkerasti. Mutta nuorukainen tiesi tähänkin neuvon:

»Montako niitä pitäisi olla?» kysyi hän.

»Niitä pitäisi olla kolmetoista, mutta minä osaan laskea ainoastaan kahteen saakka», vastasi tyttö huolestuneena.

»Sano minun perässäni, kuten minä sanon», sanoi nuorukainen, »niin ne tulevat kaikki takaisin:

•Kaksi mustaa ja harmaita kaksi.

Tyttö toisti hänen sanansa, ja heti tuli kaksi mustaa ja kaksi harmaata lammasta juosten.

•Kaksi valkeaa sekä vieläkin kaksi, jatkoi nuorukainen; tyttö toisti uskollisesti hänen sanansa ja näki iloksensa, miten kaksi paria tuli jälleen juosten.

•Kaksi uuhia kaksin vuonin
ja yksi pääsi sarvin suoriin.

•Nyt onkin niitä jo kolmetoista! sanoi nuorukainen.

•Kunhan pääsi ei vain jälleen juoksisit tiehensä, sanoi neito.

•Siitä ei ole pelkoa, jos luet lausumani säkeet silloin, kun näet noidan seisovan mökkirähjänsä ovella, sanoi nuorukainen.

Tyttö kiitti sydämellisesti ja pyysi saada tietää nuorukaisen nimen voidakseen iltarukouksessaan rukoilla hänenkin puolestaan. Mutta nuorukainen sanoi mieluummin tahotonsa, että hän sanoisi häntä rakkaimmaksi ystäväkseen. Tietysti suostui neito mielellään siihen. Heitettyään rakkaat jäähyväiset rakkaimmalle ystäväilleen, hän läksi kulkemaan polkua pitkin kolmentoista lampaansa kera.

Kun hän tuli mökin läheisyyteen ja näki noidan seisovan ovella, alkoi hän lukea:

•Kaksi mustaa ja harmaita kaksi,
kaksi valkeaa sekä vieläkin kaksi,
kaksi uuhia kaksin vuonin
ja yksi pääsi sarvin suoriin.

Ja lampaat menivät navettaan sitä mukaa kuin hän niitä nimitti.

•Tuo on ollut säkissä, ennenkuin tuli pussiin! huusi neito.
•Huomenna saat toisen tehtävän.

Kun tyttö seuraavana aamuna heräsi, seiso neito uunin luona ja keitti velliä. Kesken kaiken alkoi uuni sauhuttaa sisään aivan kauheasti, niin että noidan täytyi mennä katolle katsomaan, oliko savutorveen tullut jotain vikaa. Vihkiästy hyppäsi tyttö vuoteesta, otti pari kourallista suoloja astiasta ja heitti vellipataan, aukaisi sitten vasemmanpuoleisen kaapin ottaen sieltä perimmäisen pullon, jonka kätki povellensa. Sitten hän kiipesi jälleen vuoteeseensa ollen nukkuvinaan. Kun neito hetken kuluttua palasi tupaan, huusi hän työlle, että tämä pukeutuisi ja tarjoilisi hänelle ruokaa. Neito totteli, kaatoi velliin kulhoon ja asetti sen pöydälle akan eteen. Tämä alkoi syödä, mutta irvisteli pahasti jokaisen lusikallisen jälkeen, vihdoinkin hän käski neidon hakea ämpärillisen vettä kaivosta. Iloisena kiiruhti tyttö tehtävää suorittamaan. Hänen rakkain ystävänsä istui kaivolla ja odotti.

•Ennäitkö tehdä mitään hyödyllistä sillä aikaa, kun minä pidin savutorvea tukossa? kysyi hän.

•Sinäkö sen teit! huudahti tyttö. •Minä ehdin sekä suolata velliin, että ottaa pullon kaapista. Mutta meidän on kiiruhdettava, sillä akka on hyvin kärsimätön.

•Sen kyllä uskon, vastasi nuorukainen, •sillä hän pyysi minua niin kauniisti sisälle, nähdessään minut katonharjalla, mutta minä kyllä vältän häntä.

Nuorukainen täytti ämpärin vedellä, tiputti siihen pullosta 7 tippaa ja pyysi sen jälkeen tyttöä istuutumaan hetkiseksi puhelemaan. Mutta neidolla oli niin kiire, ettei hän edes huomannut ottaa pulloa takaisin. Kun hän tuli mökille, seiso neito jo ovella ja huusi: •Missä on vesi?•

Tyttö huomasi silloin, että ämpäri oli tyhjä. Noita alkoi heti pieksää häntä ja ajoi hänet uudelleen kaivolle.

•Tiesin, että tulisit takaisin, sanoi nuorukainen, •ja hyvä oli, että pidin pullon.

Nuorukainen täytti jälleen ämpärin vedellä ja tiputti siihen 7 tippaa. — •Nyt ei täällä ole enää mitään jäljellä, sanoi hän ja heitti pullon kaivoon, •tee siis tarkkaan neuvoni mukaan! Kun näet noidan seisovan ovella, sano silloin:

Ämpäri, säilytä tarkasti vesi
niinkuin kallehin aarteinesi!

Kun noita sitten on juonut veden, niin, lyötyäsi häntä kaksi kertaa suulle, älä anna minkään pidättää itseäsi toimimasta heti siten, kuin hän sanoo; sillä jos sinä epäonnistut tällä kerralla, niin minä en voi auttaa sinua enää, ja noita muuttaa sinut miksi sieluttomaksi eläimeksi vain haluaa.

Neito kiitti ystävänsä ja sai tällä kertaa ämpärin täysinäisenä tupaan. Noita oli niin janoinen, että joi kaiken veden yhdellä siemauksella, heittäytyi sitten vuoteeseen ja nukkui. Silloin juoksi neito hänen luoksensa, löi häntä kahdesti suulle ja sanoi:

•Taikuri, taikuri, nuku kuorsaten tovin!
Ruskot ja Pollet ne potkivat kovin.
Sano pian miten täytyvi toimia mun,
että voittaisin vapauden kaivatun!

Noita vastasi:

•Läpi täytyy sun kulkea salit tän vuoren;
älä lankea ansahan kiiltävän kuoren.
Salahuoneess' on muistis ja sielusi syvin,
hameen taskuhun avaimen kätkin ma hyvin.

IV.

Tyttö ymmärsi, että hänen täytyi ensin ottaa varastuhuoneen avain noidan hameentaskusta, ja sen hän tekikin vapisten koko ruumiiltaan; sillä hän pelkäsi kovin noidan heräävän. Sitten hän aukaisi vuoreen johtavan oven ja tuli suureen saliin, jonka seinät välkkyivät kullasta ja jalosta kivistä. Salin keskellä oli pöytä ja sen ääressä istui nuorukainen leikkien kultaisilla arpanappuloilla. Nuorukainen oli kiireestä kantapäähän kiedottu kultaiseen verkkoon, jonka rihmat olivat niin ohuet, ettei hän itsekään voinut nähdä niitä. Nähdessään hennon neidon astuvan saliin, hän pyysi tätä jäämään ja leikkimään hänen kerallansa. Mutta neito painoi kättänsä, jossa salahuoneen avain oli lujemmin rintaansa vasten ja kiiruhti seuraavaan saliin.

Se oli koristettu kaikenlaisilla tuoksuvilla kukkaisilla, ja miehet ja naiset suitsuttivat hyvänhajuista sauhua erään nuorukaisen edessä, joka istui korkealla tuolilla keskellä salia. Hän pyysi neitoa istuutumaan vierellensä, mutta tämä kiiruhti nopeasti hänen ohitsensa.

Hän astui nyt kolmanteen saliin, jossa joukko nuoria tyttöjä piteli erästä nuorukaista ruusukahleisiin vangittuna. Kun tämä näki neidon saapuvan, ojensi hän kätensä häntä kohden ja huusi, että neito olisi hänen rakkaimpansa, jos hän vain tahtois jättä hänen luoksensa. Mutta neito ajatteli ystävänsä, joka odotteli noidan mökin ulkopuolella ja alkoi etsiä salahuoneen ovea. Salin toisessa päässä hän huomasi ikäänkuin repeämän seinässä, kiiruhti sinne ja pisti avaimen eräaseen pieneen reikään, ja heti aukesi ovi.

Täältä hän löytäisi muistinsa ja sielunsa, niin oli noita sanonut; mutta täällä ei ollut muuta kuin yksi villalenninki ja matkasauva. Tyttö ei tiennyt, mitä hänen nyt tulisi tehdä, ja toivoi, että olisi voinut neuvotella nuorukaisen kanssa,

»Etsitty pudotti samassa pässinnahkansa, ja hämmästyntytty näki komean nuorukaisen . . .»

joka oli hänelle ollut niin suureksi avuksi. Mutta hän tiesi myöskin, että hänen oli toimittava nopeasti, ettei noita ehtisi herätä. Hän puki villaleningin yllensä, otti sauvan käteensä ja aikoi lähteä. Ollessaan jo ovella, huomasi hän ruusun, joka oli permannolla. — «Pieni kukka raukka», sanoi tyttö, «pitääkö sinun olla ja kuolla täällä pimeässä huoneessa! Minä tahdon viedä sinut muassari kauniille nurmikolle, että yökaste saisi virvoittaa sinua.» Sitten suuteli hän ruusun ja kätki sen povellensa. Samassa silmänräpäyksessä sai ruusu jälleen elämän, ja siitä läksi ihana tuoksu. Neidon sydän alkoi sykkiä kiivaasti, ja samassa hetkessä hän muisti kotinsa ja vanhat vanhempansa, jotka odottivat.

Hänen katseensa osui sauvaan, josta hänen kolmen veljensä nimet loistivat punaisina. Samassa muistui hänelle kaikki mieleen, ja hän kiiruhti saliin, jossa nuorukainen oli ruusukahleisiin vangittuna. Nytkin ojensi hän kätensä tyttöä kohden ja huusi, että tästä tulisi hänen rakkaimpansa, jos tämä vain tahtois jäädä hänen luokseen.

Neito tyrkkäsi kaikki kauniit tytöt kiireesti syrjään ja heittäytyi riemuiten hänen syliinsä, sillä hän tunsi nuoru-

»Noita alkoi heti pieksää häntä ja ajoi hänet uudelleen kaivolle.»

kaisen nuorimmaksi veljekseen, häneksi, jonka piti palata kotiin kauneimman vaimon kanssa, minkä saattoi toivoa.

Kun nuorukainen tunsi kotinsa ruusun tuoksun, vapautui hän kukkakahleistaan, ja hänen silmänsä kirkastuivat niin, että hän huomasi kaikki nuoret tytöt, joiden kanssa hän oli leikitellyt, häijyiksi noidiksi. Samalla hän tunsi sisarensa, joka hänen kotoa lähtiessä oli ollut vielä pieni lapsi.

He menivät nyt yhdessä silhen saliin, jossa nuorukainen istui korkealla tuolilla sauhupilvien ympäröimänä. Kun hän näki tytön, hän pyysi tätä istuutumaan viereensä. Neito ojensi iloisenä hänelle kätensä; sillä hän huomasi nyt, että nuorukainen oli hänen toinen veljensä, jonka nimen piti olla jokaisen miehen huulilla.

Syleillessään nuorukaista, tuoksu kodin ruusu niin voimakkaasti, ettei nuorukainen enää tuntenut suitsutuksen lemua. Hänen silmänsä tulivat niin kirkkaiksi, että hän huomasi kaikkien salin kukkien olevan pelkästä hajuvedestä kastellusta paperista. Ja niistä lähtevä tuoksu oli niin paha, että se inhoitti häntä. Kohta hän tunsi myöskin veljensä ja sisarensa, joita hän kiireesti seurasi kultaseinäiseen saliin. Neito arvasi sieltä löytävänsä vanhimman veljensä, joka lupasi palata kotiin suurin rikkauksin. Hän ojensi sentähden heti ruusun häntä kohden, jolloin veli muisti kodin, ja hänen silmänsä kirkastuivat, niin että hän näki kultaisen verkon rihmat, jotka kietoivat hänet. Voimakkaalla nykäyksellä repi hän verkon, syleili sisaruksiansa ja seurasi heitä vuorenovelle, joka sulkeutui rämisten heidän takanaan.

He seisoivat jälleen savimajassa, jossa noita nukkui kuorsaten. Vuoreen johtavan oven paukahtaessa kiinni, hän liikahti, jonka tähden sisarukset kiiruhtivat ulos, minkä ennättivät.

Savimajan edessä tapasi neito ystävänsä, komean nuorukaisen. «Sinä olet viipynyt kauan», sanoi tämä neidolle, «noita voi minä hetkenä tahansa herätä.»

«Minä olen löytänyt veljeni, rakkahin ystäväni», vastasi tyttö.

Nuorukainen tervehti ystävällisesti veljiä ja taittoi sitten neljä pajunoksa, joista ojensi yhden kullekin, pitäen itse neljännen. «Kun te ratsastatte, ette saa kääntyä katsomaan taakseen, ettekä välittää minusta, sillä minuun ei noidalla ole mitään valtaa», sanoi hän. Sitten järjesti hän jonon niin, että ensimmäisenä ratsastaisi neito sauvallansa, häntä seuraisivat hänen kolme veljeänsä ja viimeisenä olisi hän itse.

Sen jälkeen he kukin istuutuivat kuvitelluille ratsuillensa, jolloin sekä sauva että pajunoksat muuttuivat virmoiksi hevosiksi, jotka tuulen nopeudella nelistivät matkaan.

Hetken kuluttua kuului ilmasta voimakas suhina. «Jouduttakaa ratsuja! Jouduttakaa ratsuja! Noita on kintereillä lämmel!» huusi nuorukainen, ja viisi hevosta lensi salaman nopeudella. Neito näki jo isänsä talon häämöttävän puiden lomasta, kun hän äkkiä kuuli noidan äänen pihisten vaakkuvan: «Olenpa sittenkin saanut kiinni ainakin viimeisen!»

Tästä peljästyivät tytöt niin, että hän äkinäisellä nykäyksellä koetti pidättää ratsuansa, sillä hän ei mitenkään saattanut jättää rakkainta ystävänsä, kun luuli tämän olevan vaarassa. Mutta hevonen laukkasi niin hillittömästi, ettei neito voinut edes päättäänsä kääntää. Sillä aikaa ratsastivat hänen kolme veljeänsä suhisten hänen ohitsensa kartanolle, ja heitä seurasi neidon hevonen, joka mahtavalla hypyllä lensi veräjän yli ja pysähtyi suuren ruusupensas viereen. Samassa silmänräpäyksessä se muuttui jälleen sauvaksi.

Neito katsoi nyt taaksensa ja sai nähdä, kuinka noita juuri tavoitti nuorukaisen hevosen hännästä kiinni. Mutta vaikka noita sillä keinoin muuttikin hevosen pajunoksaaksi jälleen, ei hänellä ollut valtaa tehdä nuorukaiselle mitään pahaa, vaan kulki tämä vahingottomattomana neidon luo.

»Joudutakaa ratsuja' Noita on kintereillämme!»

»Nyt olemme kaikki pelastetut», sanoi hän, »sillä noidalla ei ole mitään valtaa veräjän sisäpuolella».

Mutta noita suuttui niin, että kiukusta halkesi ja muuttui pölypilveksi, jonka tuuli kuljetti pois.

Kun neito ja nuorukainen tulivat sisälle vanhojen vanhempien luo, olivat veljet jo kertoneet, kuinka noita oli houkuttellut heidät, yhden kullalla, toisen suitsutuksella ja kolmannen mairittelulla ja kauniilla puheella, ja paraikaa kertoivat, miten pieni, hyvä sisar oli heidät kaikki pelastanut.

»Minun olisi ollut mahdotonta pelastautua, ellei nuorukainen olisi minua auttanut», sanoi neito.

»Ja minä olisin vieläkin pässinä noidan lammassaumassa, ellei sinä olisi minua vapauttanut», vastasi nuorukainen.

Silloin nousi talon vanha herra ylös ja sanoi:

»Minusta tuntuu, että te kumpikin olette yhtä suuressa

kiitollisuudenvelassa toisillenne, joten minun mielestäni olisi parasta, että teistä tulisi mies ja vaimo, ellei teillä itsellänne ole mitään sitä vastaan.»

Ja nuorukainen kiitti isää sydämensä kyllyydestä.

Kohta sen jälkeen meni äiti varastohuoneeseen, valitsi parasta palttinaa, kullalla kirjailtuja kankaita ja pehmeätä silkkiä. Taitavat räätälit ja ompelijattaret saivat sitten pitkän ajan istua leikaten ja ommellen, eikä komeampia myötäjaisiä ollut siinä maassa vielä yhdelläkään morsiamella ollut. Mutta mitkään kankaat eivät loistaneet kauniimpiin neidon poskia, eivätkä mitkään jalokivet kimallelleet kirkaammin hänen silmiänsä.

Kun häät oli vietetty ja vihitty pari matkusti uuteen kotiinsa, ottivat he villaleningin, sauvan ja ruusun mukaansa, ja säilytetään niitä vielä tänäkin päivänä heidän suvussaan.

Huono peli.

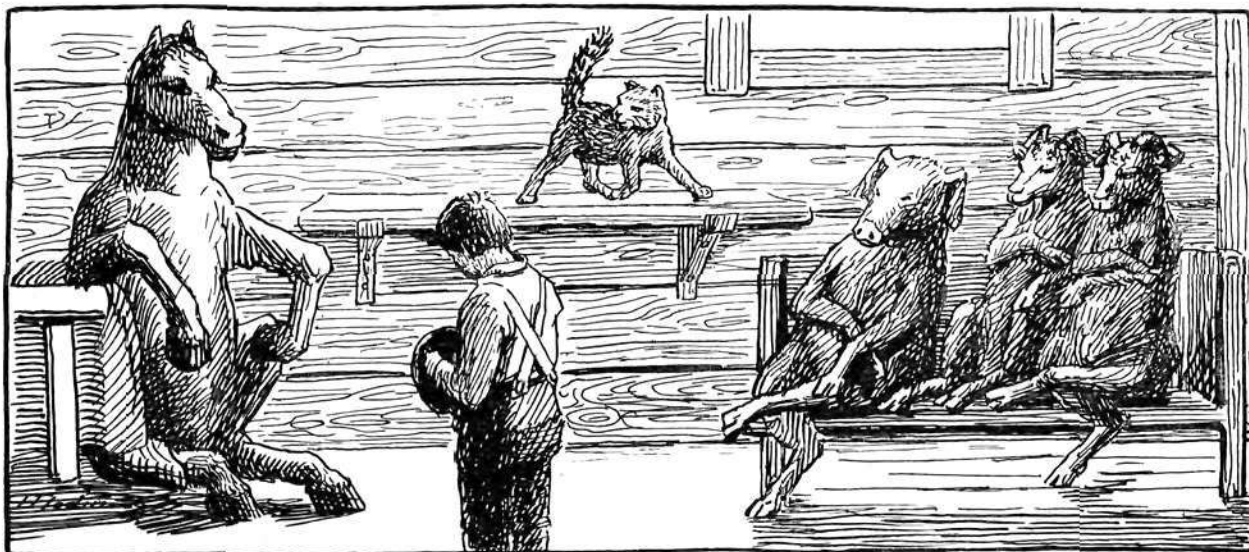
Kallet, Yrjöt, Villet, Oivat
auman luona tupakoivat,
vaikka äiti varoitteli:
»Heittäkää se huono peli!»

Kesken luvattoman ilveen
sammuu riemu »ukonpilveen»:
Syttyy tuleen vilja-auma,
pakoon puikkii poikalauma.

Pojat tupakoivat *salaa*,
julkisesti auma palaa.
Pojat päättää: »Emme vasta
päästä tulta tupakasta

hävittämään vuoden viljaa»
Hyvä tuuma kypsyy hiljaa.
Kerran samat Villet, Oivat
miehuutensa näyttää voivat.

Emil Holmström.

Pikku Ville Käräjissä.

Pikku Ville uinehtanut
täyteläisin oli mahoin,
omatunto soimannut ei,
vaikka poika teki pahoin.

Mutta unten mailla joutui
oikeuden eteen Ville,
ja tää käräjien käynti
kuului kotieläimille.

Tuomarina hirnuu Virkku,
Kärpänen se kiirein häärää
Kirjurina; lautamiesnä
Possu on ja pari Jäärää.

Jutun julman nostajana
notkea on Mauku-Mirri,
apurinsa aulihina
kanarouva Kieku-Kirri.

Villen puoltomiehenä on
talon vakaa Haukku-Halli,
todistajain lausuntoina
Hiiren, kyyhkyn, Sirkan ralli.

Ja jos siihen tarvis oisi
useampiakin suita,
läsn' on Kirppu, Lehmä, Lammes,
Itikka ja paljon muita.

Juttu alkaa. Mirri maukuu:
„Villemme mä kannan kaunan,
hänen salasyönneistensä
äidiltään sain selkösauunan”.

„Tottako se?” Villeen kääntyin
kysyi Virkku. Ville itki.
Mirri lisäs: „Aivan totta,
siskonsa hän vellin litki.”

„Minä loukosta myös näin sen”,
todisteli herra Rotta.
„Minäkin sen todeks tiedän”,
hikkas jatkoks Hiiri-Lotta.

„Kun ma olin ikkunassa
Sirkun kanssa”, kuhers kyyhky,
„velli kupissa viel' oli”.
Keskeytyi nyt Villen nyyhky.

„Oikeass' on Mirri, minä
vellin söin”, hän myöntäin laukas;
Mirri ylpeänä hännän
nosti, nasevasti naukas:

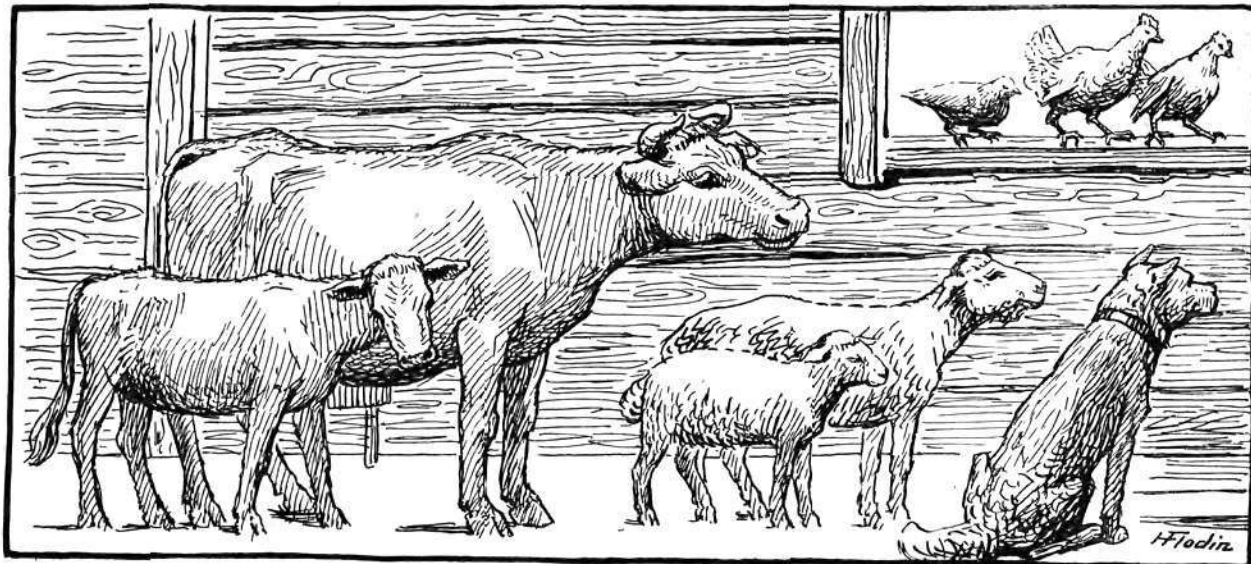
„Rangaistusta nyt siis Kovaa
vaadin hälle päätäpahkaa;
minun, viattoman, vielä
kirveltää niin selkänahkaa”.

„Tuomion hän saakoon tuiman”,
lausui Lammes, päätään viskoi,
„sillä vuonana hän mua
Kovin saporosta kiskoi”.

Pässi pääkyi: „Unohtaa sen
jonnin-joutavan saat juksun;
siitähän mä hälle annoin
takamuksiin tuiman puksun”.

„Rangaistakoon”, Kirri kiekui,
„mulle monet juoksut antoi!”
„Mutta mulle”, kaakkoi Kana,
„nälkään usein ryynit kantoi”.

„Samoin meille!” Kyyhkyn ääni
Sirkun kanssa ilmaa halkoi.
„Yhdyn pojan puoltajihin”,
haastella nyt Halli alkoi:

„Paha luonnoltaan ei ole
Ville; pois siis turhat vihat,
monta kertaa minullekin
eteen toi hän luut ja lihat.

Siksi ehdotankin hälle
tuomiota sangen lievää,
Mirriä jos piestiin, häntä
silitetty myös on sievään”.

Torkuksistaan tuivertuen
lausui lautamiesi Sika:
„Selkääni hän syyhytteli,
eikä se lie mikään vika”.

„Mua kohtaan Villen käytös
ainiaan on ollut huono”,
kertoi Kirppu, häneen yhtyi
Itikkakin imukuono.

Puolesta ja vastaan kuului
huutoja, mut Virkku vaati
kiljaisuutta, päätökseksi
tuomionsa sitten laati:

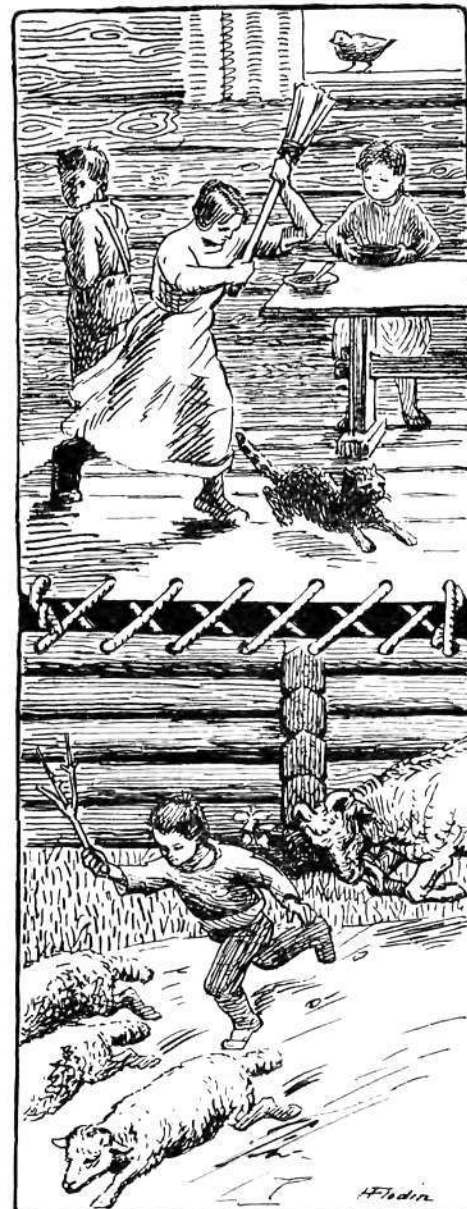
„Ville jutustansa pääsee,
se mun tahtoni on vakaa,
jollei koskaan omin luvun
mitään ota — sen jos takaa.

Ja kun vellii ens kerran
— tätä sakkoa ei piestä
voi hän välttää — syö hän, silloin
Mirri saakoon osan lientä”.

Tuomiohon tyytyi Ville,
Mirrikin sen vahvistutti,
unestansa Villen siihen
hyvä mieli havahdutti.

„Äiti, mitään kysymätt' en
ota”, huus hän, kyökkiin kurkki,
„ma söin vellin, anteeks suokaa!
Syyttä syhyi Mirrin turkki.”

Ruupertti Kainulainen.

Kesäkeinussa.

Puun suvisen siimeksessä
minun keinuni heilahtaa.
Pien' sisiköni vauhtia antaa,
ja oksa, mi keinua kantaa,
suvituudessa hulmuua.

Ja lännen lempeä leyhkä
minun leikkivi kasvoillain.
Ja on kuni siivet saisin
ja huudella halajaisin
tätä raihasta riemuain.

Käy kilpahan, pääsky ja peippo,
käy kiurukin kultasuu!
Minä liitelen lintujen lailla —
kesä kultainen kukkivi mailla
ja sävelet kajahuu.

Puu lempeä laulavi mulle
suvivehreitä virsiään.
Keto allani keinuu ja kiikkuu,
kotikalliot, kummutkin liikkuu,
ja taivonkin keinuvan nään.

Ei päätäni lainkaan huimaa,
tää vauhti on vaaraton.
Näin, näin mikä hauskaa oiskaan.
En hennoisi lähteä poiskaan,
vaan sisikönhän vuoro jo on.

I. H.

Kaupungin puistossa.

Aurinko paistoi kirkkaasti poutaiselta tivaalta, niin että yksin kovat kadutkin ja suuret, totiset kivitalot näyttivät iloisilta ja hauskoilta. Auringonsäteet tunkeutuivat kaikkialle kertoen kaupungin asukkaille metsistä ja niityistä sekä kutsuen heitä pois kuumilta pölyisiltä kaduilta.

Pikku Maijukin, joka katseli ikkunasta ulos kadulle, ymmärsi niiden kutsun.

„Äiti, äiti mennään puistoon!“ hän huudahti.

„Niin mennään, mennään!“ yhtyivät häneen veljet. „Siellä on uusi kiikkukin.“

Mielelläänhän äitikin siihen suostui, ja niin sitä lähdettiin riemuiten puistoon. Maija ja veljet juoksivat edellä äidin tullessa jäljessä pikkusiskon kanssa.

Puistossa oli jo ennestään väkeä. Ja siitäkös ilo nousi, kun huomattiin, että siinä oli Leena-täti lapsineen. Kilvan juoksivat lapset kiikulle ja kiipesivät nauraen laudan kumpaankin päähän. Äiti ja Leena-tätkin joutuivat osallisiksi iloon.

Äiti istui pikkusiskon kanssa varovaisesti keskelle, ja lihava Leena-täti asettui lastensa kanssa toiseen päähän. Mutta silloin kallistui kiikku auttamattomasti hänen puolelleen, eikä liikkunut lainkaan, vaikka Maija ja pojat reutoivat, minkä

jaksoivat. Maija hätäili jo, että kiikku on mennyt rikki, eikä koko huvista tulekaan mitään. Pian siitä pulasta kuitenkin päästiin, kun Leena-tädin Kalle saatiin toiselle puolelle.

Hih, hei, kuinka siinä sitten keinuttiin! Lasten silmät loistivat ja posket punoittivat, eikä äidilläkään näyttänyt olevan ikävä, vaikkeivät he kauvan kiikussa olleetkaan.

Aika kului nopeasti keinussa, ja kun siihen kyllästyttiin, leikittiin muuta. Ja kun päivällisaika tuli, eivät lapset olisi hennonneet lainkaan lähteä pois, mutta lähdettävähän oli. Huomenna lupasivat he kuitenkin tulla uudelleen sinne ja suunnittelivat koko kotimatkan uusia leikkejä.

Seuraavana yönä pikku Maija uneksi olevansa oikein maalla, ja että siellä oli yhtä korkea kiikku kuin vastapäinen kivimuuri, eikä häntä-yhtään peloittanut.

*

Ylläoleva kuva, jonka on maalannut taiteilija, rouva H. Flodin, esittää pikku Maijan ja hänen ystäviensä kesäleikkejä eräässä Helsingin puistossa. Siitä näkyy, että kaupungissakin voi kesällä viettää herttaisia hetkiä. Mutta herttaisinta kuitenkin on silloin olla maaseuduilla vapaissa metsissä ja järvien rannoilla.

Epäonnistunut sudenpyynti.

Joulupukille kirjoittanut ja kuvittanut A. Paischeff.

Elettiin 1850-luvun alkupuoliskoa. Syksy oli ollut pitkä ja lumeton. Ja vaikka joulukuu olikin jo kohta käsillä, oli maa vielä paljasna. Musta ja alakuloinen se oli. Musta oli järvikin, jonka toisella rannalla kylän harvat talot olivat. Musta se oli ja tyyni; sillä viime päivien ankarat pakkaset olivat jo vanginneet sen vallattomat laineet paksun jääkerroksen alle. Ja nyt odotti se, kuten maakin, valkoista lumihuntua verhoksensa.

Kylää nimitettiin järven mukaan Syvälahdeksi; sillä tämä järvi oli ollut joskus aikaisemmin useita satoja vuosia sitten, kun vesi oli vielä korkealla, toisten suurempien järvien lahtena. Kylä oli, kuten sanottu, siihen aikaan hyvin harvaan asuttu. Sen muodosti viisi tai kuusi taloa, jotka sijaitsivat neljän kilometrin pituisen Syvälahden pohjoisella rannalla.

— alkoi puhdistella vanhaa haulikkoansa»

Pohjanpään isäntä Antti, jonka talo oli melkein järven läntisessä päässä, oli pitkin syksyä sala-peräisesti kuiskutellut naapurinsa, Niemelän Jussin, kanssa. Miehet myhäilivät itseksensä, ja kun yhteen sattui, niin supatellen keskenänsä puhelivat. Sen verran heidän aikeistaan oltiin perillä, että tiedettiin heidän valmistelevan oikein suurenmoista susimetsästystä. Sudet olivat siihen aikaan yleisiä kaikkialla Suomessa, ja tänä syksynä ne olivat Syvälahden seudulla olleet oikeana maanvaivana, vieden lampaita navetoistakin ja hätyyttellen ihmisiä kotipihoissaan.

Kun ensimmäiset pakkaset tulivat, alkoi Antti valaa lyijykuulia ja puhdistella vanhaa, ruostunutta, suustaladattavaa tuliluikkuansa. Hän veti reen katoksesta ja naulasi siihen suuren puulaatikon; sitten hän varasi siihen pitkän nuoran ja heinillä täytetyn säkin.

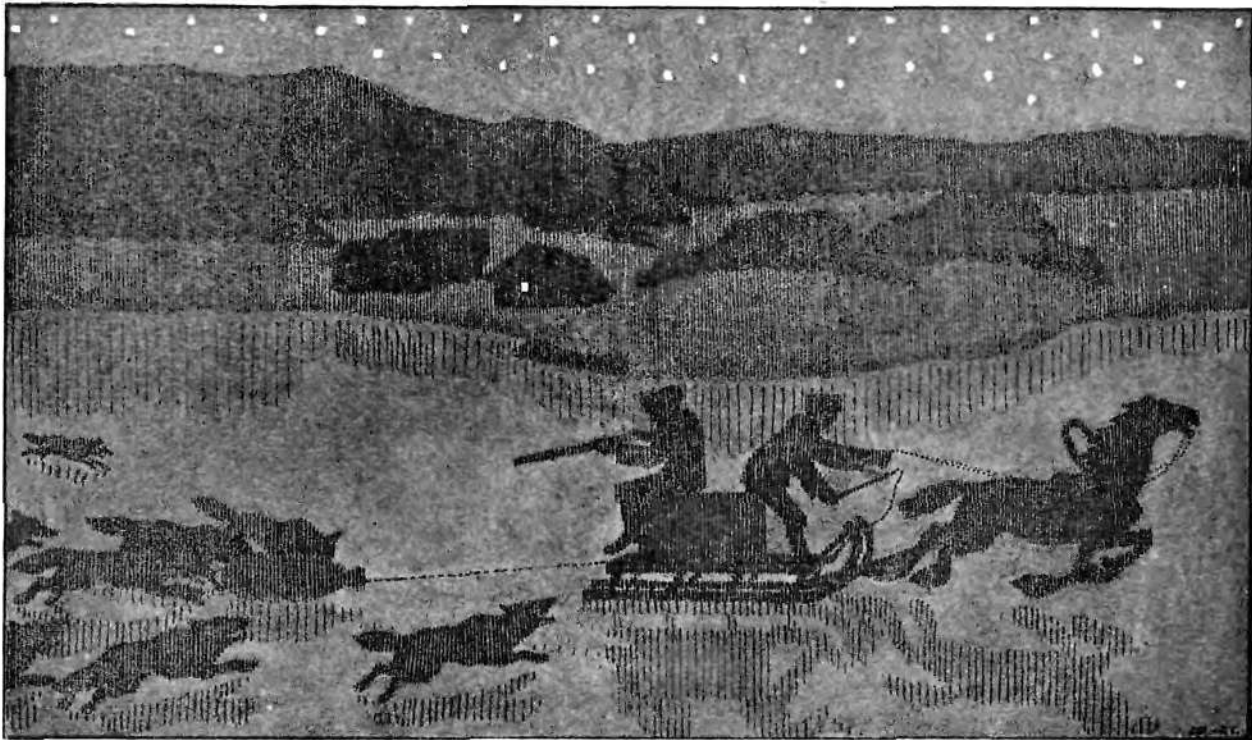
Eräänä iltana sitten, kun jää oli jo niin lujaa, että kantoi hevosen, tuli Jussi Pohjanpäähän, ja hetken aikaa juteltuaan, miehet yhdessä läksivät ulos, otettuaan vanhan ruostuneen pistoolin mukaansa. Vanha emäntä pirtin perällä heitä vielä varoitteli, mutta sitä eivät miehet joutaneet kuuntelemaan.

Pihalla he valjastivat hevosen reen eteen ja toivat pahnasta sian laatikkoon. Sitten he sitoivat heinäsäkin pitkään köyteen reenperään, niin että se ajettaessa viiletti jälempänä maassa.

Alkuvalmistukset näin suoritettuaan, Jussi tarttui ohjaksiin ja Antti, vanhana metsämiehenä, asettui reen perälle, laatikon päälle. Ja niin sitä sitten ajettiin jäälle täyttä ravia.

Sinne päästyä pysähdyttiin ja Antti alkoi repiä sikaa korvista ja separosta. Sika tietenkin tällaisesta kohtelusta kiusaantui ja päästi korvia särkevän vingunnan.

Kauan ei ajajien tarvinnutkaan odottaa, kun vastaiselta, tiheää metsää kasvavalla kalliorannalta, alkoi kuulua susien ulvontaa, johon kylän puoleiselta rannalta vastattiin. Ja ennen pitkää alkoi rannoilla vilahdella tummia pilkkuja, jotka lähestyivät rekeä, jossa sika piti niin kauheata melua. Antti käski Jussin ajaa ensin hiljempää, sitten kovemmin; itse hän ryhtyi lataamaan pysyään. Kun sudet huomasivat heinäsäkin, luulivat ne sitä siaksi, ryntäsivät meluten sen kimpupun, repivät ja raastivat sitä.

»Hän kohotti pyssyn poskelleen, tähtäsi suurimpaan ja kiukkuisimpaan suteen ja painoi liipasinta».

Silloin Antti katsoi hetkensä tulleen. Hän kohotti pyssyn poskelleen, tähtäsi suurimpaan ja kiukkuisimpaan suteen ja painoi liipasinta. Mutta ihme ja kumma, pyssy ei lauennutkaan!

„Ehkä on piikivi hiukan kostunut“, arveli Antti, veti hanan viireeseen ja tähtäsi uudelleen. Mutta nytäkään ei pyssy lauennut. Vielä kerran hän yritti, mutta yhtä huonolla tuloksella.

Silloin tuli hänelle hätä käteen, etenkin kun susia tuli yhä rannoilta lisää, ja ne kävivät aina vain rohkeammiksi. Olivat jo repineet säkin rikki ja levittäneet puolet heinistä jälle.

Hän tarkasti pyssyn ja huomasi piikiven siitä kokonaan puuttuvan. Hän ei ollut muistanut lähtiessä tarkastaa lukkoa, ja niin oli piikivi jäänyt kotiin.

„No voi turkin pippuri“, ärjäsi Antti ja samalla huusi hän ajajalle: „Aja nyt Herran tähden, Jussi, minkä hevosen vain kavioistaan pääsee, muuten sudet syövät sekä hevosen että sian, vieläpä meidätkin. Ne yrittävät jo rekeen! Ne ovat repineet jo heinäsäkin ja huomanneet pe-toksen. Ja minulta on piikivi jäänyt kotiin.“

Jussi ei odottanut toista käskyä; sillä vilkaisu-tessaan taakseen hän havaitsi heti vaaran suuruuden. Hevonen lensi kuin nuoli kohti rantaa ja lähintä taloa.

Mutta rannalla jouduttiin pulaan. Jäällä oli reki hyvästi luistanut, mutta lumettomalla maalla ja vielä vastamäessä oli kulku kovin hidasta. Miehet luulivat jo sittenkin viimeisen hetkensä koittaneen. Kovasti huutaen ja aidasta saamiaan seipäitä hurjasti heilutellen saivat he sentään pidetyksi sudet siksi loitolla, että pääsivät läheisim-

män talon pihaan. Talon miehet melun kuultuaan olivat arvanneet syyn siihen ja rientäneet pihalle heitä vastaan. Yhdessä he sitten saivat sudet ajetuksi pakosalle ja hevosen ja sian turvaan. Kotiin lähtöä ei voinut ajatellakaan pimeällä; miesten täytyi yöpyä taloon, ja vasta seuraavana päivänä he pääsivät lähtemään parin kilometrin päässä olevaan kotiinsa.

Niin nolosti päättyi Pohjanpään Antin ja Niemelän Jussin sudenpyynti. Miehet kiittivät onneansa, kun saivat henkensä pelastetuksi eivätkä sietäneet kenenkään mainitsevan tapauksesta jälkeenkään; sillä yksi ja toinen yritti siitä tehdä pientä pilaa heidän kustannuksellaan.

Mutta vielä nykyäänkin paikkakunnan vanhat ihmiset siitä nuoremmille usein kertovat, ja kauan se tapaus vielä jälkipolven muistossa elänee.

»Talon miehet melun kuultuaan olivat — — rientäneet pihalle heitä vastaan».

Sisarukset.

1. Suvisorja.

Suvisorja, neito norja,
heinän helpehillä kiikkuu,
lehtolinnassansa liikkuu.

Leyhyy lehdokkien lemut,
linnassa käy suuret kemut
pitkin päivää, pitkin yötä;
kiltit lapset pääsee myötä.
Kimalaiset pöytiin mettä
kedon kukkasista tuovat,
pulppuu lähteet hopeevettä,
tuohisista tuota juovat
pitovieraat. Mättäät tarjoo
syötäväksi aarteet marjain.
Hongat huvipöytää varjoo,
siinto pitkään pilvenharjain
lehväsaliin suureen paistaa.
Kesän kaikki herkut maistaa
lapset luona Suvisorjan.

Muttei aina kemun aikaa,
Suvisorja suurta taikaa,
vartioipi pohjan kesän.
Siunaa joka linnunpesän,
kerää käen kukun kullan,
nurmikolla peittää mullan,
kulkee kukkasia kylväin.
Kielo kaino, lilja ylväin
maahan kumartavi hälle,
suven suuren emännälle.

Sarastaissa hän jo herää,
tervehtivi Päivän terää,
kukkasien umput avaa.
Pesissänsä linnut havaa,
helkkyä laulajien kuoro.

Seuraa sitten päivän vuoro.
Tuhat tointa silloin hällä,
kuten kesän elämällä.
Päivää milloin paistattavi,
milloin maalla maistattavi

virvoitusta viileen sateen.
Hyvät siunaa, karsaan, kateen
pehmittävi tylyn mielen.

Punertaissa lännen pielen
kukkalinnaansa taas kulkee,
yöksi lehväverhot sulkee.

2. Talvetar.

Talvetar, tyttönen pieni ja soma,
korvessa kammio hällä on oma.
Kuurasta kiiltävät ikkunan verhot
— talven nukkuvat, puhtaat perhot, —
honganoksista korkea katto,
hanki lattian hohtava matto,
puiden rungot seinien hirsinä,
metsän humina huomenvirsinä.

Talvetar, tyttönen pieni ja huima,
taattonsa pakkänen paukkuva, tuima,
emonsa auringon aamuinen valo,
siskonsa ehtoruskojen palo,
vaarojen vinkuva viima veli,
ystävä ylin lylyn liukuva keli.

Päivin suksilla veitikka luistaa,
kilvan lapsien kanssa hän muistaa
mäkiä laskea, töyräillä telmiä,
koivuista karistella hyisiä helmiä.
Valkeena tuiskuna huiskavi hapset,
riemusta huutaen liukuvat lapset.
Talvetar poskehen nipistää,
kulmille kukkivat ruusut jää.
Päivillä tuiskuu, hyrrre-hius hiuskuu,
illalla talttuu, mielensä malttuu.
Pakkas-isä nyrkkiä puistaa,
Talvetar muistaa
silloin kotinsa kujille luistaa.
Korvessa tähdet kultaiset kiiluu,
silloin kun lapsosten liedessä hiiluu
himmeät hiilet.

Lapsi, kun vuoteesi lämpöhön piilet,
silloin Talvetar korvesta huhuu
korvaasi vielä talviset sadut.
Kuusta, tähtien välkkeestä puhuu;
untasi kiertää valkeat ladut,
jotka korpia, vaaroja kulkee,
piiriinsä sulkee
tähtien tuikkeessa nukkuvan maan.

Aarni Kouta.

Vaivaishiiri.

Kirjoittanut ja kuvittanut K. E. Kivirikko.

Helteisenä elokuun päivänä asteli nuori luonnontutkija pellon piennarta pitkin venevalkamalle päin. Lie-
neekö ollut aikeessa lähteä onkimaan ahvenia, jotka
rantakaisikon tyynessä pintavedessä molsketta pi-
tivät, vai mitä. Kiirettä hänellä vain ei näyttänyt olevan,
kumartui yhtenä paksuun heinikkoon ottaakseen jonkun

oudon hyönteisen tai pysähtyi pitemmäksi aikaa kookkaan
putken suojaan täyttääkseen pullonsa niillä kirkkaanväri-
sillä kovakuoriaisilla, kärpäsillä ja pistiäisillä, jotka keski-
päivällä valkeissa kukissa iloa pitivät. Silloin pyrähti pelto-
pyyparvi lentoon aika ryskeellä laskeutuakseen rantalepik-
köön ja säikäytti nuoren tutkijan pahanpäiväisesti. Siellä se

Vaivaishiiret pesällään. (Luonnollinen koko.)

emo sitten karkeasti äänteli kootakseen poikasensa, jotka hädisänsä olivat sinnetänne hajaantuneet. Hiljaa hyrjellen jatkoihan taas matkaansa tullen jo pellon alasyrjälle kasvavaan pajupekkoon. Leuto etelätuuli heilautti somasti raskaita vehnän tähkiä, jotka lupasivat runsasta satoa, ja vielä hetkiseksi piti siihen pysähtyä ihaillemaan kaunista luontoa, tyyntä järvenpintaa ja sitä rehevyyttä, minkä tumma tervalepikkö rannalla loihiti.

Silloinpa kuului pajupensaasta hienon hienoa vitinää ja piipitystä. Linnun ääntä se ei saattanut olla, ei myöskään päästäisen, ja lisäksi se kuului jotenkin korkealta, ainakin metrin verran maasta. Kauan hän siinä kuunteli, ja pajupensaaseen kyyristyi, ja ääni kuului niin läheltä, että olisi jo luullut ääntäjän olevan tuossa nenän ylettyvillä. Ja siinä se istuikin hennon oksan varassa, pikkuinen hiiri, pieni kuin saksanpähkinä. Se oli kuin ruskeanharmaa karvapallo, joka ei paljoakaan kourassa tuntunut. Mutta lämpöinen se oli, ja pieni sydän pamppaili haljetakseen. Voi kuita se oli herttainen olento tuo pikku hiiri. Ei malttanut nuorukainen sitä itse hyväillä ja silittelä, riensi kotiin, minkä ennätti, ja näytteli aarrettaan sisarilleen ja veljilleen.

Oli juuri aterian aika, ja hiiri sai istua lautasen syrjällä. Pientä leivänmurua se siinä nakersi pitäen sitä somasti etukäpäliensä välissä, jotka vain hituisen pistivät esiin karvasta. Mutta varpaat terävine kynsineen olivat haralla kuin ihmisen sormet, ja lujasti leipämurunen niissä pysyikin. Istuessaan se oli melkein täydellinen pallo, ei takajalkojakaan paljoa näkynyt, ja pitkään häntäänsä se koko ajan nojasi. Vaalean renkaan ympäröimät silmät kiilsivät kuin kaksi mustaa pistettä, korvat olivat melkein kokonaan karvan peitossa, pitkät kuonokarvat värähtelivät levottomasti ja huulien välistä pilkisti pari pientä vaaleankeltaista etuhammasta. Syötyään murusensa loppuun se lähti hakemaan lisää, käveli perunan kuorilla ja jyrsi vähän niitäkin. Mutta jotakin se etsi, ei ollut oikein oloonsa tyytyväinen, kaipasi ilmeisesti entistä vapauttaan pajupensaassa.

Lähdettiin sitä viemään takaisin pensaaseen. Mutta kun saavuttiin paikalle, kuului sieltä piipitystä monelta eri suunnalta. Hiiri sijoitettiin oksalle, jonka ympäri se kietoi häntänsä, eikä pudonnut, vaikka liukkaalla lautasen syrjällä istui niin epävakaa. Kas, silloinpa ilmestyi siihen toinenkin hiiri, aivan samanlainen kääpiöolento, tuolla kiipeili kolmas, neljäs ja viides. Mutta mikä ihme ja kummal! Pensaasta löytyi nyrkinkokoinen pesäpallo, jonka pyöreästä aukosta yksi tovereista kurkisti uskaltamatta vielä tulla vapaaseen luontoon. Ehkä oli se heikoin sisaruksista, viimeksi syntynyt. Oli niitä vain hauska katsella, kun eivät tuon enempää pelänneet. Pensas oli aivan pellon syrjässä ja muutamat vehnän tähkät kaartuivat pajun lehtien sekaan. Pitkän etsiskelyn perästä löytyi tähkistä vielä kolme poikasta, joten nyt oli tiedossa yhdeksän pienokaista, kaikki samanlaisia karvapalloja. Hetken perästä ilmestyi siihen vielä emokin hieman kookkaampana. Sen värit olivat räikeämmät, selkäpuoli kellanruskea, vatsapuoli puhtaan valkoinen. Sivuuttaessaan poikasensa tämä tarttui sen nisään ja imaisi siitä hartaasti kerran pari.

Tähkissä kapuilevat hiirenpoisaset olivat ahkerassa syö-

misen touhussa; joku irroitti parailaan jyvää tähkästä, joka hiiren painosta oli hieman kallellaan, toinen istui ylimmässä latvassa häntä kierrettyinä tähkän ympäri, kolmas jo siirtyi tähkästä toiseen takajalan vielä pidellessä kiinni edellisestä. Näin siirtyi ne paikasta toiseen merkillisen ketterästi, vaikka tuuli tähkiä huojutti. Saattoipa se itseänsä pitkäksi venytellen seisoa vaakasuoralla tähkällä häntä toisen ympärillä pidellen kolmannelta kiinni etukäpäpälillään. Ne näyttivät olevan pehmeitä venyviä ja mielin määrin muotoansa muuttavia. Täytyi ihmetellä miten ne tuulessa eivät pudonneet.

Hiiriperhe sai olla rauhassa, silläpä kukapa olisi hennonnut noille sieville pikkuolentoille pahaa tehdä. Mutta katselemisen arvoinen tuo pesäpaikka oli, ja monta kertaa siinä pensaana ääressä seistiinkin hiiren elämää tähystelemässä. Kerrankin oli koko perhe koossa; emo istui pesällä vehnänjyvä etukäpäliensä välissä katsellen poikastensa leikkiä ja vallatonta kiipeilemistä. Emons vieressä yksi kyyryssä ilmaa haisteli väksikarvat harallaan, toinen oli valmis hypäämään heiluvalla heinälehdele, kolmas pajunoksalla piti jonkunlaista suursiivousta, naamansa pesi kuin kiltti lapsi.

Emo näytti olevan perhe-
onneensa tyytyväinen, vaikka kolme poikasta olikin kateissa, mutta tokkopa se saattoi pitää niitten lukua tarkoin mielesäänkään. Kukapa tietää, miten noille pienoisille oirkäynyt, olivat ehkä jo joutuneet surman suuhun. Maassa mateli iso kyykäärme, jonka vatsassa hyvinkin saattoi olla hiiri tai pari. Ylhäällä ilmassa lekkuteli tornihaukka saalista vaanien, ja sen tarkka silmä ei saattanut jäädä huomaamatta tähkässä kiipeleviä hiiriä, vaikka ne pieniltä palloilta näyttivätkin. Jonkun niistä saattoi varis-

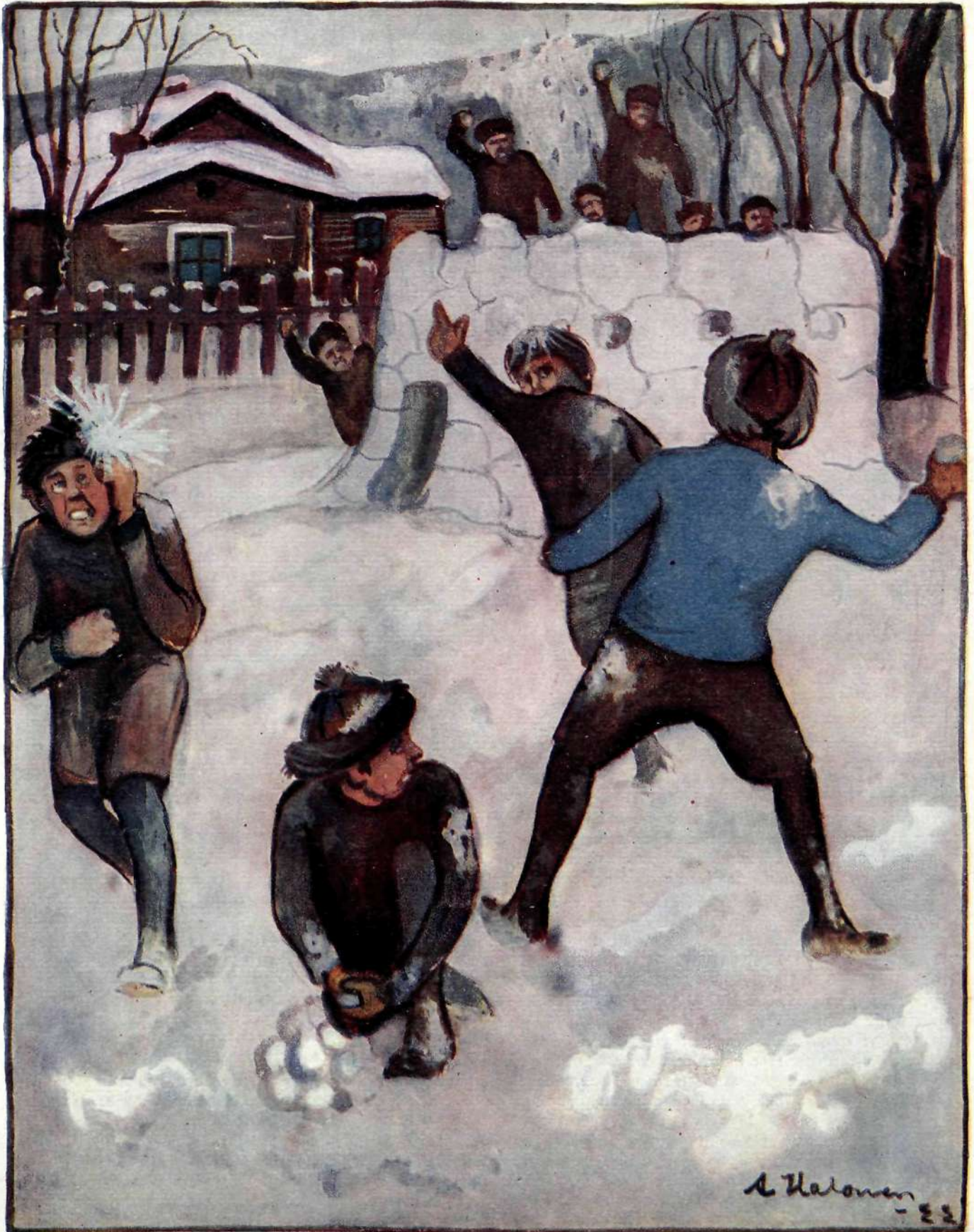
Hiirenpoisaset vehnätähkän kimpussa.
(Pienoiskoossa.)

kin nokkasta kuoliaaksi, eikä harakkakaan semmoisia herkkupaloja halveksinut. Paljon oli vaaroja hiiriperheellä ja siksipä oli hyvä kylläkin, että emo, joka jo oli saanut kokea monenlaista, ehkäpä nähdä koko muun sisarusparvensa joutuvan tuhon omaksi, vaali laumaansa ja opetti sitä vaaroja karttamaan.

Kun pesän läheisyydestä ei enää vitinää kuulunut ja pesä oli autioksi jätetty, otettiin se lähemmin tarkastettavaksi. Se oli kerrassaan mestariteos; kuivia heinälehkiä ja korsia oli kääritty taitavasti palloksi. Uloimmat ja karkeimmat niistä olivat oksien ja korsien ympäri kiedotut ja niiden varassa oli koko pallo. Oli siinä emo suussansa aineksia kanniskellut ja oksia kiivennyt, eikä semmoinen suurtyö ollut muutamassa päivässä valmis. Kupeessa oleva aukko oli mameattaisen pyöreä, ja se johti pehmoiseen onteloon, joka oli pureskelluilla lehdillä sisustettu. Oli siinä hyvä poikasten maata pieninä, sokeina ja alastomina, mutta ihmetellä täytyy, miten ne isompinakin sinne mahtuivat.

Parin viikon perästä vehnäpelto leikattiin ja kuhilaat saivat seistä paikoillaan, kunnes ehdittiin riiheen korjata. Silloin nähtiin pellolla monta samanlaista pesäpalloa, jotka ehkä olivat olleet korsissa kiinni, mutta leikattaessa pudonneet maahan, tai olivat alusta pitäen lähempänä pintaa korsien varassa. Oli oikea hiirivuosi, ja kun lyhteet vietiin pois ja kuhilaita korjattiin, näki runsaasti vaivahiiriä, harmaita peltomyyriä, kotihiiriä ja rottiaakin niiden alla pukkelehtivan.

Mutta lyhteitten mukana joutui kuormaankin monta vaivahiiriä, ja niin saivat ne vapaan kyydin riiheen ja latoon,

„Ja lumilinnan wallilla niin tuima taisto on”.